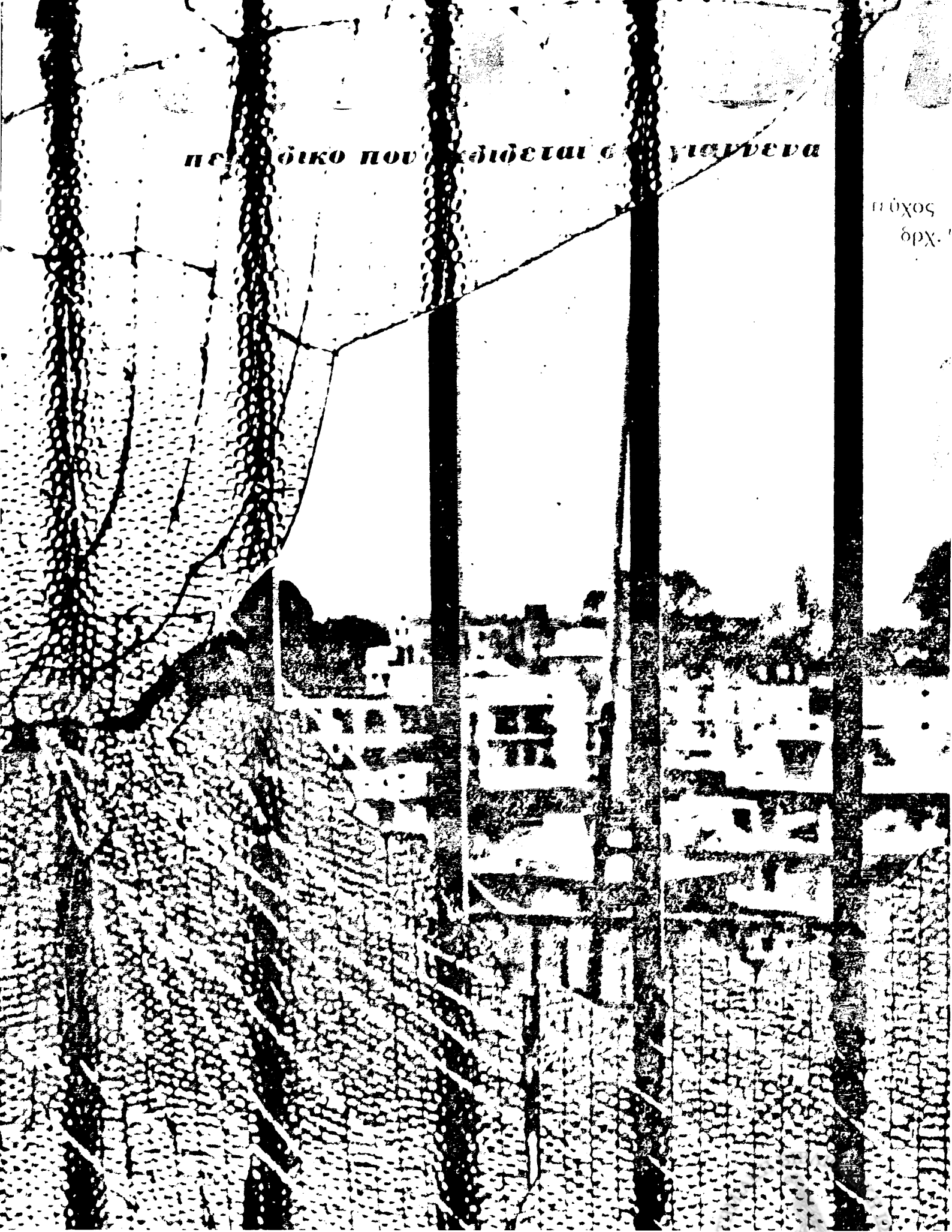

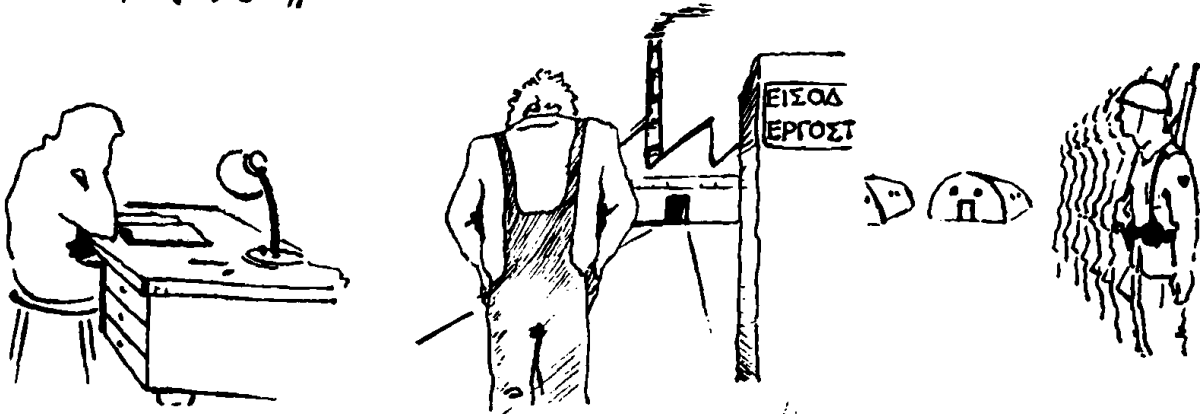
περί οικο που κηδεύεται ε για να

πύχος
δρχ.

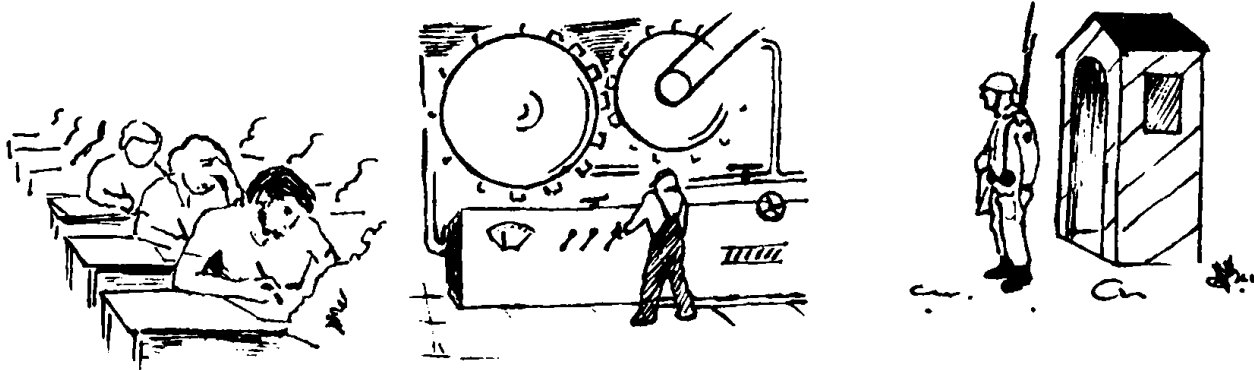

Η διακήρυξη του υφυπουργείου νεας γενίας
εικονογραφημένη

" διεκδικούμε την ομορφιά, τη φίλια, τον βρωτα, την αληθεία και το χαμόγελο "

" εμείς δελουμε να πεταξουμε με τα δικά μας φτερα · δελουμε να μεινει για παντα ανοικτος ο δρομος για τον αυτοβουλο και πρωτοβουλο προσδιορισμο μας "

" ειμαστε νεοι · δεν τεμαχιζουμε την επιθυμια μας σε στρα-
τηγικα σχεδια · δεν την μεταδετουμε · δελουμε να ζουμε σημερα "

περιεχόμενα

Αντιφάσεις

Από τη Σ.Ε.: Αντί σημειώματος	4
Λ.Θ.: Επαγγελματίες βορειοηπειρώτες	4
Άρης Κυριαζής: Συνδικαλιστική ευαισθησία	5
Λ.Γ.: Η πορεία για τις βάσεις και τα... αδέσμευτα ανανεωτικά καπέλλα	6
Κυριάκος Χλωρός: Ανάγνωση Γεγονότων	7
Ζ.Ρ.: Οι βομβιστές και η... ησυχία	8
Α.Κ.: Η παιδική ηλικία	9
Σ.Μ.: (α)ταξική παιδεία	10
Άρης Κυριαζής: «Δε μ' ενδιαφέρει...»	10

Προσεγγίσεις

Σπύρος Βλέτσας: Το υφυπουργείο Νέας Γενιάς και το Κράτος-«Μπαμπάς»	12
Κ.Μ. Έστολος: Οι κυβερνητικές «απαντήσεις» στο κίνημα για το στρατό	14
Θανάσης Οικονόμου: Σχολείο, γνώση, εξετάσεις	16
Θέατρο	18

Διάβαση/Λογοτεχνία

Γιάννης Γκούμας: Ποιήματα	19
Σπύρος Βλέτσας: Τοπίο - υποταγή - διαδρομή - τα χρεόγραφα - οι πλασιέ	21
Νίκος Μάνθος: Οι παντρεμένες γυναίκες	23
Κ.Ξ. Ταξιάρχης: Ερωτικό ντεκουπάζ - φυγή	25
Νίκος Θεοδώρου: Ποιήματα	26
Γράμματα	27
Λευτέρης Θαλασσινός: Το περιβόλι του Κουφού	31

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν προσωπικές απόψεις.

Στη διάβαση/λογοτεχνία τα σχέδια είναι του Νίκου Θεοδώρου
Φωτογραφία εξωφύλλου: Άκης Γομφιάτης

Διευθύνεται από επιτροπή
Υπεύθυνος έκδοσης: Σπύρος Βλέτσας
Πλατεία Μαβίλη 10 Γιάννενα τηλ. 25635

Φωτοστοιχειοθεσία: *δαίδαλος* ο.ε. - Μελανίδη 8, Γιάννενα.

Φωτογράφιση: Ι. Χριστοδοουλάκος, Ι. Κοργιαλάς, Α. Μεταξά 26, Εξάρχεια. Τηλ. 3641134.

Αντί σημειώματος

«πόσο φοβάμαι στις αφύλακτες διαβάσεις
μη σωριαστώ από 'να τίποτα, μίαν απάτη
κι εσύ να σπρώχνεις με τον αγκώνα να προσπεράσεις
για να προλάβεις το ραντεβού με την αυταπάτη»
απ' το δίσκο «αφύλακτη διάβαση»

ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ

Επαγγελματίες Βορειοηπειρώτες....

Το βορειοηπειρωτικό τμήμα της ΟΝΝΕΔ οργάνωσε εκδήλωση στο «Παλλάδιο»...

Κινητοποιήθηκαν από τη Ν.Δ. οι ελεγχόμενοι σύλλογοι, τα «εθνικόφρονα» σωματεία και εκείνα τα δυναμικά... παραεκκλησιαστικά.

Μαζεύτηκαν για να πουν ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ για να τραγουδήσουν «ΕΧΩ ΜΙΑ ΑΔΕΛΦΗ ΚΟΥΚΛΙΤΣΑ ΑΛΗΘΙΝΗ» να αυτο-επιβεβαιωθούν για την «Εθνικο-Φροσύνη» τους και κύρια να κατηγορήσουν την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ που ενώ μπορούσε μια και βρισκόμαστε σε εμπόλεμη κατάσταση με τους ολιγάριθμους Αλβανούς του άθεου ΕΝΒΕΡ ΧΟΤΖΑ να οδηγήσει τη χώρα μας σε περίφανη νίκη, περί άλλα τυρβάζει.

Ενώ θα μπορούσε να κτυπήσει ανελέητα τους κομμουνιστές αντιπαρατίθεται με τους πολυάριθμους Τούρκους του ΕΒΡΕΝ αυτού του θεματοφύλακα της τάξης, της ησυχίας, της ομαλότητας και δημοκρατίας.

Γιατί όπως και να το κάνουμε μπορούσε το ΠΑΣΟΚ να τα βρει με τη σύμμαχο να αφήσει το ΧΟΡΑ να βολτάρει στα ξερονήσια του Αιγαίου για το ανύπαρκτο πετρέλαιο και να ασχοληθεί για τα ανθρώπινα δικαιώματα που στέρησε... ο κομμουνισμός.

Κι όλοι περίμεναν στο «Παλλάδιο» αυτόν που έστειλαν στη βουλή οι... Μυτιληνιοί. Αυτόν που συνέταξε τις βασιλικές επιστολές, στα χρόνια εκείνα τα πονηρά των Ιουλιανών, προς το Γέρο Παπανδρέου. Τον καθηγητή της Φιλοσοφίας του Πολυτεχνείου.

Όλοι αυτοί...

Και στη μέση ο... Νιάνιας!

Αθάνατε Χάρυ Κλυν...

Και κείνος σε μια αίθουσα που δεν γέμισε, με ειλικρίνεια καθόρισε τα πλαίσια του αγώνα.

Είπε πως ο αγώνας για ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να γίνει στο εξωτερικό μια και εδώ στο εσωτερικό συναντά πολεμική και δυσκολίες...

αντιφάσεις

Τότε μια και διάβασε τις θέσεις του προέδρου του εμπορικού επιμελητηρίου της πόλης σύμφωνα με τις οποίες:

«Το ΕΒΕΗ με κάθε μέσο από το '77 προσπάθησε με επισκέψεις στην Αλβανία και με αλεπάλληλες συναντήσεις με τον Πρέσβη και τον εμπορικό τους ακόλουθο να διευρύνει τις εμπορικές ανταλλαγές για το οικονομικό συμφέρον των δύο χωρών και ιδιαίτερα του χώρου ευθύνης του. Την πολιτική αυτή επικρότησε και προώθησε και η Ν.Ε. της Ν.Δ. στα Γιάννενα αφού ακόμα και μέλη της ήταν και είναι πρωτοπόροι στις εισαγωγές από την Αλβανία...»

Έδωσε την κατεύθυνση για τον αγώνα στο εξωτερικό ο Νιάνιας μια και έλαβε υπόψη του τις αντιδράσεις των γιαννιωτών και ακόμα την ανταπόκριση της πρωτοβουλίας μερικών νέων της ΣΑΚΕ έξω από τη Νομαρχία και την καυστικότητα των συνθημάτων των γιαννιωτών της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς.

Έλαβε υπόψη του αυτό που όλοι μας είδαμε. Ο κόσμος ευχαριστήθηκε και γέλασε με εκείνο το «Επαγγελματίες βορειοηπειρώτες» με εκείνο το κάλεσμα για την κατάργηση της εμπόλεμης κατάστασης της χώρας μας με την Αλβανία. Με κείνες τις νεανικές απόψεις του Ευάγγελου Αβέρωφ που ήταν τοιχοκολλημένες στη Νομαρχία.

Ο γραφικός Νιάνιας στράφηκε στον αγώνα στο εξωτερικό για να βρει τον Ρουμόρ, τον Στράους και τον Ρήγκαν.

Εδώ ο κόσμος του απάντησε: Επαγγελματίες εθνικόφρονες ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ.

Α.Θ.

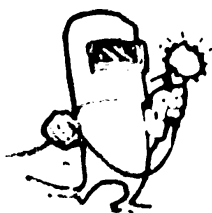
Συνδικαλιστική ευαισθησία

Στο σεμινάριο που οργάνωσε στις 16-17 Απρίλη στην αίθουσα της ακαδημίας το Κέντρο Μελετών Τεκμηρίωσης και Εκπαίδευσης της ΓΣΕΕ ακούστηκαν πολλά και διάφορα.

Επισημαίνουμε πως ενώ στην εισήγηση για την σημερινή κατάσταση του συνδικαλιστικού κινήματος τονίστηκε ο συμμετοχικός ρόλος και οι νέες προοπτικές που ξανοίγονται, ενώ αναφέρθηκε εκείνο «το συναντάμε ανοιχτές πόρτες σήμερα στα υπουργεία» δεν μπόρεσε να δικαιολογηθεί η στάση της ΓΣΕΕ για την αποδοχή της εισοδηματικής πολιτικής και του ετεροχρονισμού που αποφασίστηκε ερήμην των εργαζομένων και μαθεύτηκε από τη συνδικαλιστική ηγεσία και τη βάση από τις πρωτογενείς τηλεοπτικές ανακοινώσεις.

Στο σεμινάριο στην εισήγηση για την οργάνωση του συνδικαλισμού δεν μπόρεσε να δικαιολογηθεί η καθυστέρηση για ένα δημοκρατικό αντιπροσωπευτικό συνέδριο της ΓΣΕΕ.

Όταν αναπτύχθηκε η αρχή της αποκέντρωσης δεν μπόρεσε να δικαιολογηθεί το ότι δεν αναπτύχθηκε καμιά εισήγηση από συνδικαλιστές της επαρχίας.

Στην αναφορά του νόμου 1264/82 για το συνδικαλισμό δεν φάνηκε καμιά διάθεση της ΓΣΕΕ να ζητήσει τροποποίησή του, τουλάχιστον στο θέμα της εκπροσώπησης και της απλής αναλογικής.

Η ενισχυμένη αναλογική που υποχρεώνει τα σωματεία ο νόμος, αυτή τη στιγμή ευνοεί την παράταξη του ΠΑΣΟΚ και απαιτείται περισσότερη δημοκρατική ευαισθησία για να τεθεί θέμα...

Από την άλλη μεριά οι οργανωτές του σεμιναρίου φάνηκαν να επιθυμούν την ανώδυνη αντιπαράθεση με τους νεόκοπους συνδικαλιστές της δεξιάς και τη συμμετοχή των τελευταίων στις διαδικασίες της αίθουσας.

Είναι σημαντικό να τονιστεί πως η δεξιά οργανώνεται σε μια μαρξίζουσα βάση και ζητά εναγώνια να συσπειρωθεί με κηρύγματα για αδέσμευτο-ανεξάρτητο-διεκδικητικό συνδικαλισμό για οικονομικές διεκδικήσεις εργαζομένων σε ένα πλαίσιο και κινήσεις όπου συναντώνται οι πάσης φύσεως δεξιοί από τους πολιτικούς μηχανικούς, τους τραπεζικούς, τους ελεύθερους επαγγελματίες και τους δασκάλους...

Άρης Κυριαζής

ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ

Η πορεία για τις βάσεις και τα... αδέσμευτα ανανεωτικά καπέλλα

Ο πρωθυπουργός ενημερώνει τους πολιτικούς αρχηγούς για τις συνομιλίες για τις βάσεις. Το να ενημερωθεί ο λαός δεν θεωρείται σκόπιμο. Αλλά θεωρείται σκόπιμο να κινητοποιηθεί για να εκφράσει την αντίθεσή τους στις βάσεις και τη συναίνεσή του στους κυβερνητικούς χειρισμούς που δεν γνωρίζει. Και καλά η αντίθεση στις βάσεις αλλά η συναίνεση;

Το δύσκολο αυτό έργο το αναλαμβάνουν οι επιτροπές ειρήνης. Οργανώνονται μεγάλες πορείες στην Αθήνα και τις επαρχιακές πόλεις. Σε μια περίοδο όξυνσης της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης οι επιτροπές ειρήνης επιχειρούν να συσπειρώσουν το λαό γύρω απ' την «εθνική υπερήφανα» αλλά άγνωστη κυβερνητική πολιτική στο θέμα των βάσεων.

Σ' αυτό το πλαίσιο πραγματοποιήθηκε και στα Γιάννενα πορεία κατά των βάσεων στις 14 Μάρτη με ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τη μικρή συμμετοχή. Την πορεία διοργάνωσαν η ΕΕΔΥΕ, η ΚΕΑ-ΔΕΑ και ΑΚΕ. Όσον αφορά τις δύο πρώτες, πρόκειται για γνωστά κομματικά παραρτήματα του ΚΚΕ και του ΠΑΣΟΚ αντίστοιχα. Η τρίτη που ο κυριότερος πολιτικός φορέας που συμμετέχει σ' αυτήν είναι το ΚΚΕ εσ. και που όμως έχει μια ευρύτερη αριστερή συμμετοχή διακηρύττει την αναγκαιότητα ενός αδέσμευτου από κομματικές παρεμβάσεις κινήματος ειρήνης.

αντιφάσεις

Στα Γιάννενα η ΑΚΕ έχει μια περίεργη ιστορία. Χωρίς ποτέ να ιδρυθεί αναλαμβάνει τον Ιούνιο του 82 μαζί με τον ΚΕΑΔΕΑ την διοργάνωση πορείας συμπαράστασης στους Παλαιστίνιους. Λίγους μήνες αργότερα την προεκλογική συγγέντρωση του κ. Κατσαδήμα, δυο μέρες πριν τον δεύτερο γύρο των δημοτικών εκλογών, χαιρετίζει και το... παράρτημα Γιαννίνων της ΑΚΕ, που εξακολουθεί να μην έχει ιδρυθεί. Η ευθύνη γι αυτές τις δυο «πρωτοβουλίες» βαρύνει αποκλειστικά το ΚΚΕ εσ.

Αργότερα στελέχη του ΚΚΕ εσ. στέκονταν αυτοκριτικά για τη χρησιμοποίηση του τίτλου της ΑΚΕ και συζητούσαν με άτομα έξω απ' το χώρο τους για την ίδρυση του τοπικού παραρτήματος της ΑΚΕ δηλώνοντας πως στο εξής θα σεβαστούν την αυτονομία της.

Οι συζητήσεις δεν είχαν τελειώσει και το ΚΚΕ εσ. συμφωνούσε για λογαριασμό της ΑΚΕ τη συνδιοργάνωση της πορείας στις 14-83.

Ανάμεσα στα τόσα είδη καπέλλων τί θα πείραζε να προστεθούν και τα... αδέσμευτα ανανεωτικά.

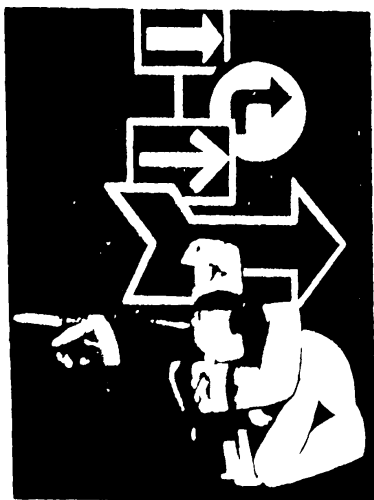
Α. Γ.

Ανάγνωση Γεγονότων

Χωρίς να ξέρω πώς είναι τυπικά υπεύθυνος για τα γεγονότα που καταγράφω, στρέφομαι προς το κοινό της πόλης μας για να προσδιορίσω τη σημασία τους και να καταστήσω σαφές στους «αρμόδιους» ότι δεν διαδραματίστηκαν απαρατήρητα.

Α. Στη δεξίωση που έδωσε ο Δήμος για να τιμήσει τον Πρωθυπουργό συμμετείχε και εκπρόσωπος της «Ένωσης καθηγητών». Αν όσοι τον (τους) κάλεσαν παραβλέπουν το ρόλο αυτής της όψιμης «Ένωσης» των ισόβιων τακτικών Εθνοπατέρων, ας συμβουλευθούν από τα Πρακτικά του Δήμου τη θέση που πήρε ο σημερινός πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου, όταν η αρτιούστατη αυτή Ένωση επιζητούσε τη σύσφιξη του Πανεπιστημίου των Ιδραίων με το εδραιωμένο (ή, σύμφωνα με το μοντέρνο όρο: «κατεστημένο») λόγιο κοινό της πόλης των «γροσίων».

Β. Διζούμε στη Μαρτινίκα. Και ο κ. Φρόνιζος (από την εποχή της συντριβής του «Σλαβοκομμουνισμού» ως τις προτελευταίες δημοτικές εκλογές) είναι γνωστός, όπως επίσης γνωστό είναι το «αθνικό» έργο της ΕΗΜ. Η «Εταιρεία» αυτή όμως πρασινοφορέθηκε πρόσφατα για να υποδεχθεί τον πρωθυπουργό (πατούσε οι πράσινη βελένιζα όταν παρακολουθούσε τη σχετική πανηγυρική ομιλία). Φαίνεται πως... η θερμοκρασία απέκλεισε την κεντρική και κάπως καθιερωμένη στη συνείδηση του λαού αίθουσα της Ακαδημίας, αν κρίνω από την εκδήλωση που οργάνωσε εκεί

με επιτυχία ο Δήμος για να τιμήσει τα σαραντάχρονα της ΕΠΟΝ.
Ποιός λοιπόν μας πήγε στην ΕΗΜ;

Συναγωνιστή πρασινοφρουρέ ποιός σ' έδιωξε -έστω για μια στιγμή- από το Δήμο και σε ανάγκασε να δεις το χαμόγελο του κ. Φρόντζου από κοντά;

Κυριάκος Χλωρός

ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ

Οι βομβιστές και η... ησυχία μας

«Η κοινή γνώμη επικρότησε την προχθεσινοβραδυνή απόφαση του πενταμελούς εφετείου που επέβαλε ποινές καθειρέως από 5 μέχρι 11 χρόνια στους τρεις από τους τέσσερεις νεαρούς που δικάστηκαν προχτές για τις εκρήξεις που προκάλεσαν πέρι-σσω στη γραμματεία του Πανεπιστημίου και στο Μέγαρο της Χωροφυλακής» γράφει η Ελευθερία της Πέμπτης 10 Μαρτίου '83 κάτω απ' τον τίτλο «Ανακούφιση στην κοινή γνώμη για τις καταδίκες των βομβιστών».

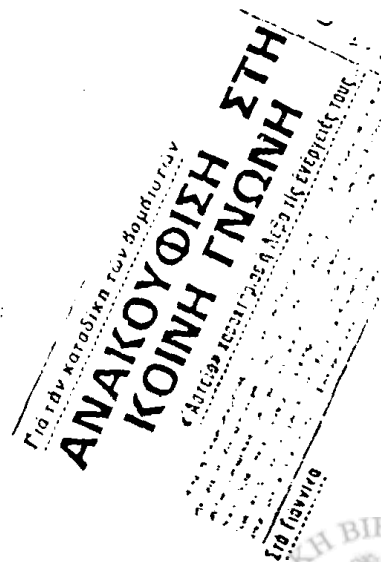
Δεν έχουμε το δικαίωμα να κρίνουμε εδώ τη δικαστική απόφαση, αλλά θα θέλαμε να σημειώσουμε μερικούς απ' τους λόγους που -χωρίς να συμφωνούμε με τις βομβιστικές ενέργειες δεν αναπαυτήκαμε (κάθε άλλο μάλιστα) απ' τις βαριές ποινές που επέβαλε το δικαστήριο.

Η σύλληψη των βομβιστών τον περασμένο Σεπτέμβριο προβλήθηκε σαν εξάρθρωση τρομοκρατικού με διασυνδέσεις και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Η θεαματική προβολή της σύλληψης έγινε για να καλύψει την αδυναμία του κράτους να ανακαλύψει τους πραγματικούς ενόχους για μια σειρά εμπρηστικές και τρομοκρατικές ενέργειες με πολύ μεγαλύτερη έκταση και πολιτική βαρύτητα απ' τις βόμβες της πόλης μας. Ένοχοι που παραμένουν ασύλληπτοι γιατί δεν είναι «ερασιτέχνες» σαν τους βομβιστές της πόλης μας που αυτόν τελικά τον «ερασιτεχνισμό» τους πληρώνουν.

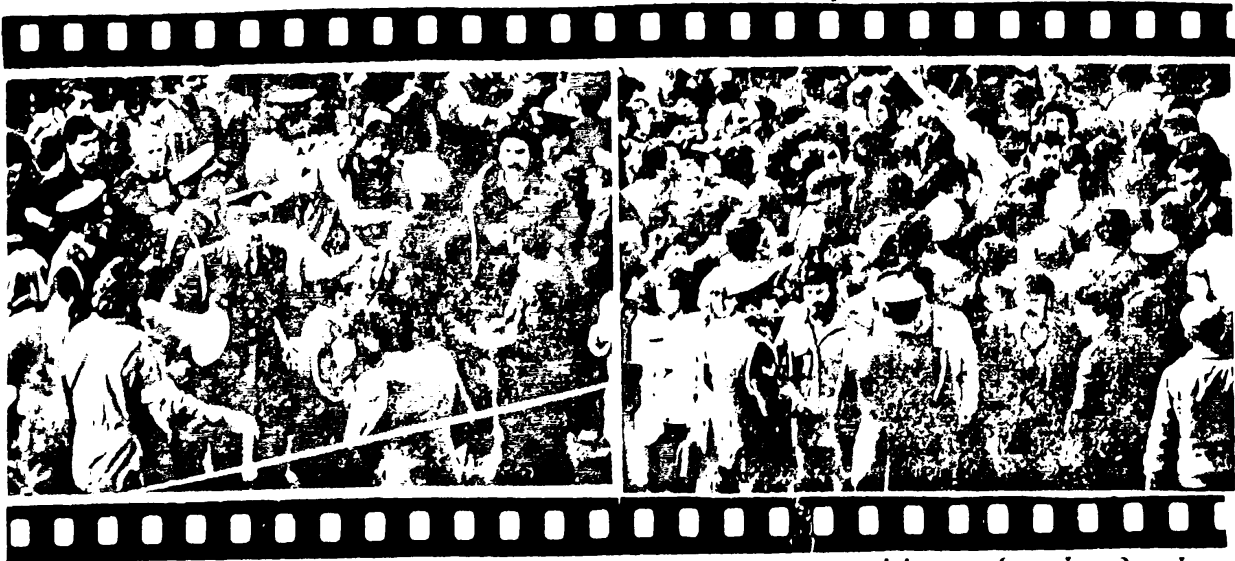
Κι ενώ αποδείχτηκε πως καμιά γενικότερη διασύνδεση, κανένα τρομοκρατικό πολιτικό κίνητρο δεν υπήρχε οι βαριές ποινές ενισχύουν την αποπροσανατολιστική τρομοκρατολογία.

Ένας άλλος και σημαντικότερος, ίσως λόγος για τη δική μας ανησυχία είναι ότι μπορούμε να διακρίνουμε πίσω απ' την προσωπική περιπέτεια των 4 νέων κάποια βαθύτερα κοινωνικά αίτια γιατί όπως λέει ο Μπρεχτ

«λέμε βίαιό το ποτάμι
μά δεν λέμε βίαιες τις όχθες».
Z.P.

Η παιδική ηλικία

«Καταγγίλουμε γνωστά στηλίχη και μέλη του ΠΑΣΟΚ και της ΠΑΣΠ που τραμπούκισαν ανοιχτά και απροκάλυπτα κατά τη συγ- νέντρωση της Κυριακής στη διάρκεια της ομιλίας του Α. Παπανδρίου.

Συγκεκριμένα πριν απ' τη συγκέντρωση είχαμε σηκώσει πανώ που έγραφε: «ΥΠΗΛΙΑ ΤΟ ΛΑΟ ΚΑΙ ΟΧΙ ΠΙΑ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ – ΕΛΩ ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ;»...

Μετά το τέλος της ομιλίας κατευθυνθήκαμε με το πανώ μπροστά στη νομαρχία διαδηλώνοντας τα αιτήματά μας μαζί με άλλους φοιτητές. Ξαφνικά μια ομάδα στηλιχών και μελών του ΠΑΣΟΚ όρμησι εναντίον μας και βρίζοντας χυδαία και απειλώντας μας, άρχισι το γρονθοκόπημα ενώ ταυτόχρονα έσπαζε και κατέστρεφε το πανώ μας...»

Τα παραπάνω από την ανακοίνωση του Δημοκρατικού Αγώνα Ιατρικής και πολλά περισσότερα από μαρτυρίες φοιτητών του Ρήγα, διαγραμμένων του ΠΑΣΟΚ και άλλων δημοκρατών.

Απολαύσι όμως την κάλυψη του θέματος από τη Νέα Γενιά, τη Δεκαπενθήμηρη έκδοση της Νεολαίας ΠΑΣΟΚ Γιαννίνων, στο τεύχος της 26-2-83:

«ΕΛΩ ΚΑΙ ΠΟΗ» Θα γίνει το πανι ποτηριακό νοσοκομείο αναρωσιόταν μια ομάδα φοιτητών που είχαν τοποθετήσι το κόκκινο πανώ τους σι περισηπη θέση σιη μέση της συγκέντρωσης.

Και για να είρασι αντικειμηνικοί δεν ετρώκισι για ομάδα αλλά για επερόκλητη ομαδούλα που ούτι για ποδόσφαιρο δεν βγαίναν.

Και σι περή πολλά τωρβάζοντες φερίλιπιδες νίσι προφανώς δεν άκουσαν το ΕΛΩ ΚΑΙ ΓΩΡΑ του πρωθυπουργού.

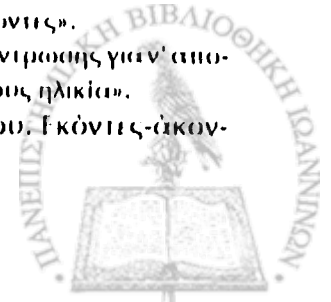
Και ήθελαν να κρατήσουν το πανώ και κατά την έξοδο του Ερωθυπουργού από το νομαρχιακό μέγαρο.

Αποτέλεσμα αυτού ήταν να συγκρουσιούν με τις ομάδες περιφροόρησης και να υποσιήλουν τη σημαία τους «Εκόντες-άκοντες».

Αυτό ήταν και το μοναδικό μελανό σημείο της συγκέντρωσης γιαν' αποδειχτι ότι κάποισι δεν πέρασαν ακόμη την παιδική τους ηλικία».

Ομαδούλες που τωρβάζουν περή... νοσοκομείου, Εκόντες-άκον-

ΑΠΟΤΑΞΙΣΤΙΚΕΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
"ΔΙΑΞΕΛΣΗ"

τες που πρέπει να γίνουν άφαντοι.

Ποιός τώρα έχει περάσει ή όχι την παιδική του ηλικία φαίνεται ΚΑΙ από τις αντιδράσεις του, όταν αποκτήσει κάποια εξουσία.

Τούτο το τελευταίο είναι πράγματι το μελανό σημείο.

A. K.

(α)ταξική παιδεία

Η παιδεία είναι ταξική είπαν οι μαθητές σε μια εισήγηση στο μαθητικό τριήμερο που οργανώθηκε από τις μαθητικές κοινότητες της πόλης μας στις 8-9 και 10 Απρίλη.

Η παιδεία ήταν ταξική, τώρα είναι δημοκρατική αντέτεινε ο προϊστάμενος της Μέσης εκπαίδευσης στα Γιάννενα.

Μη βιαστείτε για συμπεράσματα πριν θυμηθούμε τι είπε ο υπουργός Παιδείας στις 28 Γενάρη απ' την τηλεόραση:

«Έχουν εξασφαλιστεί οι απαραίτητες προϋποθέσεις για τη σωστή εφαρμογή του νέου συστήματος και ιδίως για να αποκτήσουν όλοι οι υποψήφιοι ομοιογενές επίπεδο μόρφωσης ανεξάρτητα από τις οικονομικές δυνατότητες της οικογένειάς τους και την περιφέρεια που κατοικούν».

Μη βιαστείτε νέοι των Πραμάντων και της Πωγωνιανής να εκφραστείτε πριν λάβετε υπόψη σας και το τι γράφει το ψήφισμα των προέδρων των ΕΛΜΕ όλης της χώρας στις 20-2-83.

«Χαιρετίζουμε την καθιέρωση των Μεταλυκειακών Κέντρων και των Εσωτερικών Φροντιστηρίων, που δίνουν ίσες ευκαιρίες σπουδών σε όλα τα ελληνόπουλα».

Ύστερα από όλα αυτά δεν είναι αλήθεια αχάριστοι οι σημερινοί αταξικοί-ομοιογενείς και ισότιμοι νέοι που περιμένουν κάποια... σοσιαλιστικά μέτρα;

Σ.Μ.

«Δε μ' ενδιαφέρει...»

Υπερμαγανικό κάλι, θειικό οξύ και αιθανόλη –να συμπληρωθεί η αντίδραση...

Η απάντηση στον πίνακα ήταν εύκολη για τη Γιώτα που «κτυπά» Φυσικό Αθηνών με αξιώσεις.

Ο δάσκαλος δέχτηκε τη λύση είπε «μπράβο παιδί μου» και συνέστησε δεύτερο τρόπο για την άσκηση.

Η Γιώτα είπε πως δεν κατάλαβε. Ο δάσκαλος επανέλαβε επιστρατεύοντας όλη την παιδαγωγική του εμπειρία...

Μαζί με τη Γιώτα δεν είχαν καταλάβει και οι λοιποί.

Κι αυτός ο Τάκης που οι μαθητές αποκαλούν επιστήμονα-διανοούμενο και που οι καθηγητές τον έχουν σίγουρο για πρωτιά στο Χημικό.

αντιφάσεις

ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ

Ο Τάκης πρόλαβε το δάσκαλο από την παρεξήγηση.

Δεν φταίτε εσείς κύριε, ούτε ο τρόπος σας. Απλά δεν μας ενδιαφέρει. Δεν θέλουμε να μάθουμε τον άλλο τρόπο. Όποια άσκηση και να βάλουν στις Πανελλαδικές θα τη λύσουμε έτσι που ξέρουμε. Ποιός ο λόγος να μπερδεύομαστε με άλλους τρόπους;

Η συζήτηση άναψε.

Τώρα στο Λύκειο ο αγώνας για την εισαγωγή στα Ζηλευτά ΑΕΙ. Ο ένας στους δέκα με κριτήριο: την μια άποψη του βιβλίου για το 75% και την ίδια άποψη εκφρασμένη μέσα στο σχολείο για το άλλο 25% της βαθμολογίας. Αύριο στο Πανεπιστήμιο το ξεσκόνισμα του συγγράμματος για το πολυπόθητο τάλληρο.

Μεθαύριο, στο Χημείο του Κράτους, στην Εργασία η εκτέλεση της εντολής του Νομάρχη για εκείνες και μόνο τις αναλύσεις που θα εδραιώσουν την καρέκλα.

Τον άλλο τρόπο όλοι τον αφήνουν για κείνους που φωνάζουν για ένα σχολείο με σεβασμό στην άλλη άποψη. Για ένα σχολείο συμμετοχής, απαλλαγμένο από το άγχος, το κυνήγημα βαθμών...

Όπου κριτικά-ελεύθερα-δημοκρατικά και επιστημονικά θα δίνονται κάποιες άλλες προοπτικές.

Ναι, ο Τάκης και η Γιώτα φταίνε λιγότερο απ' το δάσκαλο κι αυτός λιγότερο απ' τον υπουργό.

Ναι, το πρόβλημα αφορά όλους μας.

Άρης Κυριαζής

Τα προηγούμενα τεύχη της Διάβασης

ΤΕΥΧΟΣ 1

Σπύρος Βλέτσας:

Ήθη και έθιμα μιας εκλογικής Διαδικασίας

Άρης Κυριαζής:

Τί δεν ακούσαμε στη συζήτηση της ΕΡΤ για τη Γιαννιώτικη Νεολαία

Φοίβος Λημναίος:

Για τον τοπικό Ραδιοφωνικό Σταθμό και όχι μόνο γι' αυτόν

Ομάδα στρατιωτικού Στρατοπέδου Κατοικήτρου:

Για το Στρατό

Σπύρος Βλέτσας:

Για το δίσκο «χειμερινοί κολυμβητές»

ΤΕΥΧΟΣ 2

Δημήτρης Κωσταντίος:

Η αρχιτεκτονική παράδοση της πόλης και ο Δήμος Ιωαννιτών

Μιχάλης Αράπογλου:

Τουρισμός: Η εύκολη λύση ή πώς αλλιώς αποφεύγεται το πρόβλημα

Άρης Κυριαζής:

Κοινωνιολογία, Πολιτική Οικονομία στο Λύκειο... και λογοκρισία

Θέμης Μπόκαρης:

Πανεπιστήμιο Κρίση (α)διέξοδο και αριστερά **Διάβαση / Λογοτεχνία**

Γιώργος Μαρκόπουλος:

Αγέρωχη ανάμεσα στους στερημένους (Απόσπασμα από την «Ιστορία του Ξένου και της λυπημένης»)

Σπύρος Βλέτσας:

Το ερωτικό ανεκπιλήρωτο μέσα απ' την ποίηση του Γιώργου Μαρκόπουλου·

Ποιήματα του Γιάννη Γκούμα και του Νίκου Μάνθου και η λογοτεχνική Καταγραφή του Γ Κοκκινίδη «Περιδιάβαση στη Χώρα του Λίνιν».

Το υφυπουργείο Νέας Γενιάς και το Κράτος-«Μπαμπάς»

Το «άνοιγμα» του υφυπουργείου Νέας Γενιάς προς τη νεολαία που ξεκίνησε με την «πρόταση ζωής για τη νέα γενιά» (27-7-82) έχει μια πολιτική σημασία που ξεπερνάει κατά πολύ τις όψιμες όσο και δημαγωγικές «ευαισθησίες» της Νέας Δημοκρατίας που με τόση ένταση δήλωσε πως το κείμενο θυμίζει Γκαίμπελς και καθεστώς στυγνής δικτατορίας και ζήτησε την παραίτηση του Κακλαμάνη-Λαλιώτη επειδή το κείμενο στάλθηκε στις μαθητικές κοινότητες. Για μας η πολιτική σημασία του κυβερνητικού ανοίγματος προς τη Νεολαία, που εγκαινίασε η διακήρυξη του υφυπουργείου Νέας Γενιάς, έχει να κάνει με το πραγματικό αντίκρουσμα και την πολιτική ουσία της «νέας γλώσσας» που χρησιμοποιεί το υφυπουργείο.

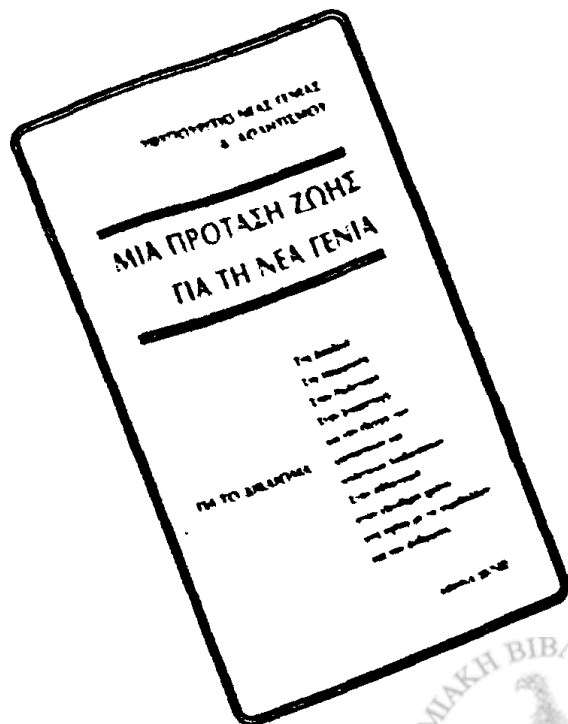
Μέσα από όμορφες διατυπώσεις η διακήρυξη προσπαθεί να αποποιηθεί το κυβερνητικό βήμα επιδιώκοντας να δώσει την εντύπωση πως πλησιάζει τα προβλήματα και τους προβληματισμούς της νεολαίας. «Η διακήρυξή μας έχει αγωνία. Περικλύει και αμφισβήτηση και όργη και καταγγελία» λέει το υφυπουργείο, ενώ παραπάνω μιλάει για την «επανάσταση της ελπίδας» και για «το δρόμο που συνδέει το δρόμο με την επιθυμία και την πραγματικότητα».

Αυτόν ακριβώς το δρόμο θ' ακολουθήσει τούτο το άρθρο προσπαθώντας να συνδέσει τα οράματα και τις διακηρύξεις του υφυπουργείου νέας γενιάς με την πραγματικότητα, όπως αυτή διαμορφώνεται απ' την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ εδώ και ενάμιση χρόνο. «Η κυβέρνηση μέχρι σήμερα έχει δώσει δείγματα γραφής για την ευαισθησία της και για το ενδιαφέρον της για τα προβλήματα της νέας γενιάς» γράφει η διακήρυξη του υφυ-

πουργείου. Αυτά τα δείγματα γραφής είναι που θα δώσουν τελικά τις απαντήσεις στις διακηρύξεις του υφυπουργείου. Αυτά τα δείγματα γραφής είναι που θα κατοχυρώσουν ή θα θάψουν το «δικαίωμα της νέας γενιάς στη δουλειά, στη μόρφωση, στον πολιτισμό, στον αθλητισμό, στον ελεύθερο χρόνο, στην σχέση με το περιβάλλον και τον ανθρωπισμό» που τόσο όμορφα επαγγέλεται το υφυπουργείο νέας γενιάς.

Τη στιγμή που οι κρατικοί λειτουργοί του υφυπουργείου νέας γενιάς μιλούν για μια παιδεία που θα είναι «μέσο ατομικής απελευθέρωσης και κοινωνικής χειραφέτησης» οι συνάδελφοί τους κρατικοί λειτουργοί του υφυπουργείου παιδείας ετοιμάζουν τα νέα εξεταστικά μέτρα, επιβάλλουν αντί για την κατάργηση των πανελληνίων, που υποσχέθηκαν μια νέα εκδοσή τους, συνεχίζοντας την εντατικοποίηση των σπουδών που ξεκίνησε η προηγούμενη κυβέρνηση.

Πώς αλήθεια θα μιλήσει το υφυπουργείο νέας γενιάς για το «δικαίωμα στον πολιτισμό,

Οι κυβερνητικές «απαντήσεις» στο κίνημα για το στρατό

Το κίνημα για τα δικαιώματα των φαντάρων συνέχεια δυναμώνει μέσα κι έξω απ' το στρατό. Δυναμώνει πάνω στη θέση της αντίθεσής του με τους καταπιεστικούς μηχανισμούς του στρατού που παραμένουν αναλώσιμοι συγκροτώντας ένα εξοντωτικό πλαίσιο, λειτουργώντας σαν μέσο μιας κοινωνικής ισοπέδωσης και καταστολής που λειτουργεί έντονα και πέρα απ' τα δυο χρόνια της θητείας.

Σ' ένα πλαίσιο «σοσιαλιστικού» εφησυχασμού και «εθνικής ομοψυχίας» η αντιπαράθεση μ' έναν τόσης σημασίας στυλοβάτη του συστήματος όπως είναι ο στρατός είναι φυσικό να διαταράζει τα ήσυχά νερά του πολιτικού παιχνιδιού. Έτσι η κυβέρνηση και οι περί αυτήν δίνουν τις δικές τους απαντήσεις στα ζητήματα που βάζει το κίνημα για το στρατό χρησιμοποιώντας όλες τις μορφές αντιπαράθεσης που διαθέτουν, διωκτικές και προπαγανδιστικές.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 1

Όταν στρατιώτες, ναύτες και σμηνίτες εμφανίζονται σε δημόσιες εκδηλώσεις με καλυμένα τα πρόσωπά τους διεκδικώντας τα αιτήματά τους με αποκορύφωμα την πορεία στις 17 Νοέμβρη του '83 η κυβέρνηση απαντάει με δυο τρόπους.

Σκέλος 1

Μετά από κάθε εκδήλωση ο υφυπουργός εθνικής Αμύνης Δροσογιάννης δηλώνει ότι πρόκειται για μεταμφιεσμένους πολίτες.

Σκέλος 2

Συλλαμβάνονται δύο απ' τους φαντάρους που συμμετείχαν στην πορεία της 17 Νοέμβρη και τιμωρούνται «μετριοπαθώς» με 15 μέρες φυλακή για να προστεθούν, σιωπηρά, αργότερα και άλλες μεγαλύτερες ποινές.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 2

Το κίνημα των φαντάρων υποκινείται από εξωτερικούς παράγοντες και μάλιστα εξ ανατολών.

Σχετικά αναφέρει, μεταξύ άλλων, η εμπιστευτική διαταγή του αρχηγού του στόλου προς τους διοικητές υπηρεσιών και κυβερνήτες πλοίων (21-12-1982 αριθμ. 718/27/22)

Είναι φανερό, ότι οι δραστηριότητες αυτές (σ.σ. αναφέρεται στη συμμετοχή οπλιτών στην πορεία του Πολυτεχνείου, στο μοίρασμα προκηρύξεων κλπ.) όχι μόνο βρίσκονται εκτός των στρατιωτικών κανονισμών και της ναυτικής παραδόσεως, και συνιστούν γι' αυτό σοβαρά πειθαρχικά παραπτώματα, αλλά δημιουργούν υπόνοιες ότι υποδαυλίζονται από τη γειτονική, ανατολικά του Αιγαίου χώρα, η οποία ίσως θα είναι ο μόνος κερδισμένος από μια τέτοια κατάσταση μέσα στους κόλπους των στρατευμένων. Το ΠΝ δεν έχει αντοχή και στα πλοία δεν υπάρχει χώρος για επιτροπές γιατί οι υπηρεσίες του ΠΝ λειτουργούν σαν ένα ενιαίο σύνολο που χρειάζεται ενιαίο πνεύμα ομαδικής εργασίας και προσπάθεια να διατηρηθεί η ετοιμότητα για την προάσπιση τής χώρας». Και καταλήγει:

«Σε περίπτωση εντοπισμού δραστηριότητας της μορφής αυτής, να επιβάλλονται αυστηρές κυρώσεις για πολιτικολογία και να αναφέρεται το γεγονός στο Στόλο το ταχύτερο».

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 3

Την επομένη της Κυριακής 27 Φλεβάρη, που κυκλοφόρησαν οι φήμες για το στρατιωτικό πραξικόπημα ο φιλοκυβερνητικός τύπος δεν χάνει την ευκαιρία να συσχετίσει τις φημολογούμενες πραξικοπηματικές κινήσεις με τις επιτροπές στρατιωτών.

Έτσι «ΤΑ ΝΕΑ» της Δευτέρας 28-2-83 στο ρεπορτάζ που «επιχειρεί» να ρίξει φως στα γεγονότα του Σαββατοκύριακου γράφουν:

«Ακροδεξιά στοιχεία σε συνεργασία με αριστεριστές» προσπάθησαν να δημιουργήσουν «κατάσταση» στην περιφέρεια του Έβρου, διανέμοντας προκηρύξεις με καθοδηγητικό αβάσιμο περιεχόμενο, ότι δήθεν «δεν περνάνε καλά στο στρατό, μόνιμοι αξιωματικοί τους υποβάλλουν σε αγγαρείες, ακόμα και σε ώρες εκτός υπηρεσίας, ενώ τους φέρονται με απρέπεια και σκληρότητα...»

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 4

Δολοφονία Αθανασιάδη. Η κυβέρνηση δεν πιστεύει ότι το έγκλημα ήταν πολιτικό. Η ασφάλεια όμως ερευνά «πρός πάσαν κατεύθυνση» και πρώτα-πρώτα σε σπίτια στελεχών της επιτροπής για το στρατό. (Παλιά μου τέχνη κόσκινο).

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 5 (κοινωνιολογική)

Ο κοινωνιολόγος Βασίλης Φιλίας γράφει στην «Ελευθεροτυπία» στις 22-1-83 ότι οι αυτοκτονίες των στρατιωτών «δεν οφείλονται στην υπερβολική καταπίεση και κακομεταχείριση που στο παρελθόν ήταν σκληρότερη ισχυριζόμενος πως «απ' την οικογένεια ξεκινάει το κακό».

Ο Στρατός εξ άλλου, συνεχίζει, δεν μπορεί να γίνει «παρθεναγωγείο για τρυφερές και ευαίσθητες υπάρξεις».

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 6 (η πορφυρογέννητη)

«Σας πειράζει να πειθαρχήσετε στα παραγγέλματα του λοχία; Και δεν σας πειράζει που σαν μηχανάκια προχτές, σαν τα σκυλάκια του Παυλώφ πειθαρχούσατε στα παραγγέλματα της ντουντούκας;»

«Τα Νέα» 22-11-82 με τίτλο «Κουκουλώματα» και υπογραφή «Γιορφύριος» (ή αλλιώς Κώστας Γεωργουσόπουλος)

Μεταμφιεσμένοι πολίτες, υποκινούμενοι απ' την Τουρκία, ακροδεξιοί πραξικοπηματίες, πιθανοί δολοφόνοι.

Ένα συνοθήλευμα γελοίων και αντιφατικών επιχειρημάτων.

Κι απ' την άλλη διώξεις, φυλακές, δυσμενείς μεταθέσεις.

Εδώ θα ξαναπούμε το στίχο του Τάκη Σινόπουλου απ' το χρονικό

« Όσες φορές και να τον πείς μούτρο η πράξη του πολλαπλασιάζεται»

Κ.Μ. Ένστολος

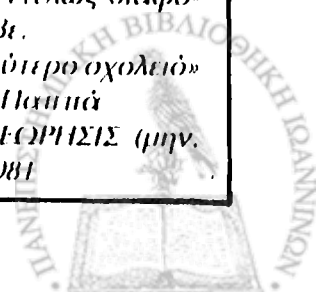
«Ο πολίτης πριν περιβληθεί τη στολή και καταστεί στρατιώτης έχει υποστεί την επίδραση της οικογενειακής του ζωής, της ανατροφής, της μόρφωσής του, του επαγγέλματός του και γενικώς περιβάλλοντος στο οποίο ζούσε, με τις προλήψεις του, τις παραδόσεις, τις τάσεις και τα ιδανικά του. Εξ άλλου η νεολαία υφίσταται κοινές επιδράσεις, έλκεται προς αντιπνευματικές απολαύσεις από τα κακής ποιότητας έντυπα, από τις εγκληματικές και χυδαίου περιεχομένου κινηματογραφικές προβολές κλπ. Κατόπιν των επιδράσεων αυτών, συμβαίνει πολλές φορές οι νέοι να ξεφεύγουν από την εποπτεία του Σχολείου και της Οικογένειας.

Ούτω, το σύνολο σχεδόν της στρατευόμενης νεολαίας έχει υποστεί τις ανωτέρω δυσμενείς επιδράσεις. Εκ των ανωτέρω καταφαινεται σαφώς πόσο μεγάλο έργο επιτελείται κατά την διάρκεια της στρατιωτικής θητείας, όταν ύστερα απ' αυτήν ο Στρατός παραδίδει στην Κοινωνία πειθαρχημένα μέλη, που γαλουχήθηκαν με τις ηθικές αρχές και εγκολπώθηκαν με εθνικά και κοινωνικά ιδεώδη.(...)

Ο Στρατιωτικός οδοστρωτήρας ισοπιδώνει το έμφυχον τούτο υλικόν της Κοινωνίας, το διαπλάθει καταλλήλως από πολεμικής, εθνικής, ηθικής και κοινωνικής πλευράς και το παραδίδει έπειτα στην κοινωνία εντελώς διάφορο από ό,τι το παρέλαβε.

«Ο Στρατός, το μεγαλύτερο σχολείο»
Ληξου (Σ) Γεωργίου Μ. Πατινά

«ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ (μην. έκδοση ΓΓΣ) Μάρτιος 1981

Σχολείο, γνώση, Εξετάσεις

Το σχολείο είναι ένας κοινωνικός θεσμός που υποτίθεται θα δώσει στο νέο τις γνώσεις που θα χρειαστούν στην ζωή. Και πραγματικά υπάρχει η ανάγκη να αποκτήσει ο άνθρωπος την ικανότητα να αντιλαμβάνεται και να κατανεί την κοινωνία και τη φύση.

Όμως ενώ το σχολείο περιλαμβάνει μαθήματα που θα ικανοποιούσαν αυτή την ανάγκη τα μαθήματα αυτά, είτε έχουν αναχρονιστικό και αντιδραστικό χαρακτήρα (π.χ. Χρισ. Ηθική) είτε αλλοιώνονται και ξεκόβονται από την πραγματική τους ουσία (π.χ. φυσικές επιστήμες). Και μέσα από μια στείρα διαδικασία παιδεύουν το μαθητή χωρίς τελικά να του ικανοποιούν την ανάγκη για γνώση.

Ταυτόχρονα ο τρόπος παροχής της γνώσης αποξενώνει ακόμη περισσότερο το μαθητή από την ανάγκη για γνώση. Με τη διδασκαλική εξουσία και την ανακύκλωση της γνώσης, όπου ο μαθητής μόνο θα παπαγαλίζει το βιβλίο -υποτασσόμενος σ' αυτό και το διδάσκοντα χωρίς να ερευνησει, να αμφισβητήσει, και να δημιουργήσει.

(Κάθε διαφορετική προσπάθεια παρεμποδίζεται και αφομοιώνεται τελικά στο όλο σύστημα).

Η προσαρμογή σ' αυτή τη διαδικασία θα ανταμειφθεί μέσω της βαθμολογίας - συχνά αυθαίρετης και πάντα υποκειμενικής - που καμιά σχέση δεν έχει με την ουσιαστική απόκτηση γνώσης.

Η παρεχόμενη γνώση τελικά προορίζεται για να καταναλωθεί βα.!: ολογικά και εξεταστικά. Έτσι αντί να ικανοποιήσει τις κοινωνικές ανάγκες του μαθητή του προσφέρει ή ένα απολυτήριο άσχετο ακόμη και με την επαγγελματική του προοπτική ή το πολύ μια θέση στα ΑΕΙ όπου θα συνεχιστεί η ίδια διαδικασία.

Μέσα απ' αυτή τη διαδικασία ο μαθητής είναι πάντα παθητικός, και έτσι τελικά αποδέχεται το ρόλο που προγραμματίστηκε γι' αυτόν.

Τί είναι τελικά αυτό που θα μας πάει στο Πανεπιστήμιο;

Τί είναι αυτό που θα μας πάει εκεί που από μικρά παιδιά μας μάθαν να ονειρευόμαστε;

Είναι η ερευνητική ικανότητα και η κλίση σε κάποιον τομέα;

Είναι η ανεπτυγμένη κρίση και η επιστημονική κατάρτιση;

Και γιατί τελικά όλοι μετά θέλουμε μια θέση στο Πανεπιστήμιο;

Για να ικανοποιήσουμε τις ανάγκες μας ή για να ανέβουμε κοινωνικά;

Προσπαθώντας να απαντήσουμε σ' αυτά τα ερωτήματα και έχοντας εξετάσει από πριν τη λειτουργία του σχολείου κάνουμε τις παρακάτω επισημάνσεις.

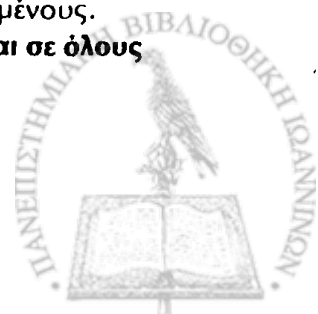
Η αλλοτρίωση της γνώσης και των αναγκών του μαθητή που τόσα χρόνια έχουν συντελεστεί αποκορυφώνονται με τις εξετάσεις για τα ΑΕΙ.

Οι εξετάσεις αυτές είναι ένας αγώνας δρόμου όπου η αναπαραγωγή της αποξηραμένης γνώσης με την αποξηραμένη επιβίωση του υποψηφίου, όπου το σύστημα τον θέλει πάντα σκυμένο στα βιβλία του και μακριά από τις ανθρώπινες λειτουργίες του θα δώσουν το σκληρό αντάλλαγμα μια θέση στο Πανεπιστήμιο.

Έτσι στην πιο γόνιμη και δημιουργική ηλικία ο μαθητής αναγκάζεται να στερείται την ηδονή και την εξέλιξη της προσωπικότητας που προσφέρουν η αναζήτηση, οι ανθρώπινες σχέσεις και ο έρωτας.

Οι εξετάσεις προβάλλονται σαν μια αξιωματική επιλογή. Δηλαδή γίνεται ένας διαχωρισμός σε «άξιους και ανάξιους». «Άξιους και ανάξιους» όμως που το σύστημα έχει ήδη καθορίσει με τα οικονομικά και κοινωνικά προνόμια που προσφέρει σε ορισμένους.

Η γνώση όμως πρέπει να δίνεται σε όλους

όσους την έχουν ανάγκη και την θέλουν. Έτσι καμιά εξέταση δεν έχει το δικαίωμα να τη στερήσει από κανέναν.

Αλλά το σύστημα σήμερα, δίνει τη δική του γνώση σ' αυτούς που μέσα από τις διαδικασίες του αυτό επιλέγει ικανοποιώντας έτσι τις δικές του ανάγκες κι όχι τις ανάγκες των νέων για γνώση και δημιουργία.

Έτσι διαχωρίζονται εκείνοι που θα καταλάβουν τις υψηλές βαθμίδες της παραγωγικής μηχανής (τεχνοκράτες) από εκείνους που θα αποτελέσουν τα εξαρτήματα στα χαμηλότερα γρανάζια του. Παράλληλα μ' αυτό τον διαχωρισμό φτιάχνονται εκείνοι που θα επανδρώσουν την κρατική μηχανή και εκείνοι που θα αναλάβουν την αναπαραγωγή της κυρίαρχης ιδεολογίας.

Αλλά τί έχει τελευταία αλλάξει σ' όλα αυτά;

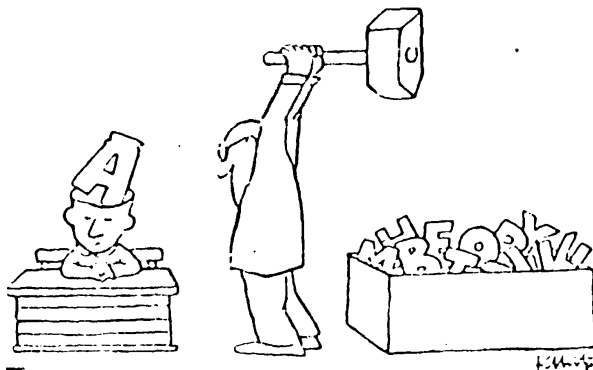
Στις θεωρητικές διακηρύξεις πολλά. Στην πράξη όμως η βαθμολογία, οι εξετάσεις και οι αποκλεισμοί ζουν και βασιλεύουν (με την εξαίρεση των πανελληνίων της Β' Λυκείου). Κι έξω απ' τη διατήρηση των παραπάνω το νέο σύστημα επεκτείνει την εντατικοποίηση αυξάνοντας τη σχολική βαθμολογία από 20 σε 25% με συνυπολογισμό του βαθμού και της Α' Λυκείου μετατρέποντας ακόμη περισσότερο το σχολείο σε εξεταστικό κέντρο.

Η δικιά μας πρόταση για τις εξετάσεις λέει:

Ένα πανεπιστήμιο ανοιχτό σε όλους χωρίς εξεταστικούς αποκλεισμούς.

Στο βαθμό όμως που αυτό είναι αδύνατο λόγω των σημερινών συνθηκών και θα θεωρήσουμε την επιλογή σαν ένα αναγκαίο κακό προκρίνουμε την παρακάτω πρόταση που την αντιγράφουμε από ένα άρθρο της Αλόης Σιδέρη (ΑΝΤΙ τεύχος 206)

Η πρόταση που θα προκύψει από όλες τις παραπάνω διαπιστώσεις έχει ήδη διαφανεί: Καμιά εξέταση, καμιά βαθμολογία στη διαδρομή της γενικής εκπαίδευσης. Ένα εντεκάχρονο σχολείο που να είναι εστία χαράς και δημιουργικής δουλειάς. Ένα πρόγραμμα που να δίνει όλες τις ευκαιρίες να αναδειχτούν και να καλλιεργηθούν οι κλίσεις και τα ενδιαφέροντα που υπάρχουν δυνάμει σε

κάθε άνθρωπο. Λειτουργίες που να σεβονται την ιδιομορφία και να καλλιεργούν τη συντροφικότητα. Ποιότητα ζωής που εξανθρωπίζει.

Και η τρίτη επιλογή για την τριτοβάθμια εκπαίδευση; Αν και ενόσω είναι απαραίτητη, ας υπάρχει μια εξέταση γι' αυτήν. Μια μόνο στο τέλος της Γ' Λυκείου. Σε λίγα θέματα, από πριν γνωστά, που θα διδαχτούν απ' αρχής μέχρι τέλος μέσα στην Γ' Λυκείου και θα μελετηθούν σε βάθος. Μια μελέτη που θα προσπορίσει στους υποψήφιους, ό,τι χρειάζεται για να γίνουν επιστήμονες: Επιστημονική σκέψη και μέθοδοι έρευνας. Όλα τα άλλα (γνωριμία με τον κόσμο και με τον εαυτό-τους, σωματική υγεία, ψυχική ισορροπία, δεξιότητες, κρίση, πρωτοβουλία, ευαισθησία, κοινωνικότητα) θα τα έχουν κερδίσει στα προηγούμενα χρόνια της γενικής εκπαίδευσης.

Προλαβαίνω τη χιλιοεπιωμένη αντίρρηση: «Ωραία όλα αυτά, αλλά δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν στη σημερινή κατάσταση». Απάντηση: Ακόμα μια φορά σήμερα μιλάμε για εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, άρα έχουμε στο νου-μας να διαμορφώσουμε μια νέα εκπαιδευτική κατάσταση. Αυτό βέβαια ισχύει υπό τον όρο ότι, με την υπόσχεση για μεταρρύθμιση, εννοούμε μια επαναστατική αλλαγή και όχι μια συμβιβαστική διαρρύθμιση. Αν εννοούμε το δεύτερο όλα τα προηγούμενα δεν έχουν καμιά ελπίδα να πραγματοποιηθούν.

Θανάσης Οικονόμου
Εισήγηση στο Μαθητικό τριήμερο εκ μέρους του προεδρίου του Μ.Σ. της Ζωσιμαίας.

Θέατρο

ΘΕΗ — μια ευχάριστη πρόκληση

Στην αρχή ήταν το «Διεθνές».

Αργότερα άνοιξε το «Βυζάντιο».

Τώρα έχουμε 42 καφετέριες... που κάλυψαν με αξιώσεις κέντρο και απόκεντρα.

Το θεατρικό εργαστήρι Ηλείου επανέλαβε το πείραμα για την τέχνη.

Ξεκίνησε με δυσκολίες για να δείξει πως μπορούν να ανθίσουν εκατό λουλούδια.

Αντιμετώπισε πολεμική. Χαρακτηριστική είναι η απαγόρευση από τον Μητροπολίτη των παραστάσεων του στην αίθουσα της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας.

Χαρακτηριστική και η μη τοποθέτηση των φορέων της πόλης στην απαγόρευση «που δεν αφορά μόνο το συγκεκριμένο φορέα αλλά αποτελεί βάνανυση επέμβαση στο έργο ενός πολιτιστικού οργανισμού για λόγους που δεν έχουν σχέση με το θέατρο και τη τέχνη γενικότερα».

Το ΘΕΗ ανασυντάχθηκε.

Ξεκίνησε περιοδεία στην επαρχία. Έπαιξε θέατρο σε σχολεία και τώρα παραστάσεις με τη ΝΕΛΕ.

Το ΘΕΗ τα κατάφερε μα κύρια τα κατάφερε καλλιτεχνικά.

Είδαμε την παράσταση που έδωσε σε σχολείο της πόλης μας με τα μονόπρακτα του Δημήτρη Κεχαΐδη «Η βέρα» και «Το τάβλι».

Σε μια αίθουσα γεμάτη έγινε η πρώτη επαφή των μαθητών με το θέατρο. Εκεί στήθηκε το προσεγμένο σκηνικό του Θανάση Τζιάτσου και η παράσταση άρχισε.

Τα δυο μονόπρακτα ζωντανά και έξυπνα μέσα από τα σύμβολα τη βέρα και το τάβλι σκιαγραφούν πετυχημένα τον νεοέλληνα.

Ξετυλίζουν στο θεατή τα συν και τα πλην της προσωπικότητάς μας μέσα στην καταλυτική μοναξιά του καιρού μας και στις παρεξηγημένες ανθρώπινες σχέσεις.

Δίνουν έντονα τον αγώνα του καθένα μας για τη φυγή από το τέλμα και τη βασιμιστική απομόνωση.

Στο τραγικό ξεπηδά το κωμικό.

Στη θέση η αντίθεση.

Οι ηθοποιοί τα κατάφεραν να κριτήσουν αξιολογώντας την ισορροπία των κειμένων και του έργου.

Στο Γιώργο Νάκο διακρίνουμε ξανά το μεγάλο ταλέντο του, στο Μιχάλη Μπίζιο την πλουσιότητα και ευαισθησία, στο Γιάννη Θωμά την πιστή καταγραφή των χαρακτήρων του έργου.

Το ΘΕΗ ξεκίνησε οργανωτικά και καλλιτεχνικά με αξιώσεις.

Είναι ευχάριστη πρόκληση στη δύσασμένη καλλιτεχνικά επαρχία μας.

Άρης Κυριαζής

δάφνες και πικροδάφνες

Με μεγάλη επιτυχία ο ΟΗΘ παρουσίασε το έργο του Δημήτρη Κεχαΐδη και της Ελένης Χαβιουρά «Δάφνες και πικροδάφνες» σε σκηνοθεσία Νίκου Παπαδάκη σκηνικά-κοστούμια Ναυσικάς Μπαλή-Κωστή με την ερμηνεία των ηθοποιών Χάρη Αναστασίου, Δημήτρη Δημητρούλια, Χρήστου Κωστόπουλου και Γιώργου Τζέρμου.

Τέσσερις πολιτικοί παράγοντες μιας επαρχιακής πόλης του ίδου κόμματος με διαφορετικών πολιτικών αντιδράσεων, μηχανορραφούν και εκβιάζουν καταστάσεις. Άλλοι «σταθερών αρχών» και άλλοι κερδοσκόποι και ευέλκτικοι.

Άλλοι υποστηρίζουν το Στρατηγό, έναν παλιό πολιτικό, κι άλλοι ένα δικηγόρο ή ένα σπουδαγμένο στο εξωτερικό τεχνοκράτη. Και πίσω απ' όλους αυτούς, πίσω απ' τη σκηνή η Νόρα τότε με το στρατηγό, τώρα θεία του τεχνοκράτη υποψήφιου η άφθαρτη εξουσία που επιζει πίσω από αλλαγές προσώπων κι εκσυγχρονισμούς.

Μέσω απ' τις αντιδράσεις τους οι τέσσερις παράγοντες ανακαλύπτουν τη δύναμή τους. Καταφέρνουν να διακρίνουν πως οι αντιθέσεις τους είναι επιφανειακές και ιδρύουν «τραστ» για να ελέγχουν έτσι ενωμένοι την αγορά.

Η μια ανάγνωση θέλει να μιλήσουμε για «κακές πλευρές του κοινοβουλευτισμού που πρέπει να κλείψουν». Μέχρι που ακούστηκε πως τώρα που καταργήθηκε ο σταυρός προτίμησης έχει λυθεί και το πρόβλημα.

Η δική μας ανάγνωση όμως προκαλεί σε μια μεγάλωση της θεατρικής σκηνής στην πολιτική σκηνή ή καλύτερα στο πολιτικό περιβάλλον.

Εκεί όπου τα οργανωμένα πολιτικά συμφέροντα παίζουν το παιχνίδι τους πίσω απ' τη βιτρίνα, πίσω από εκσυγχρονισμούς.

διαβαση

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

γιάννης π. γκούμας

τα ηφαιστεια

1.
Γιατί αυτό το ηφαιστειο να εκραγει σ' αυτη την πόλη
Γιατί η λάβα του σε κατατρεχει
2.
Καθώς επιαιζες με τα ψιχουλα του χρόνου
πυροδοτησες το ηφαιστειο
3.
Το 79 μ.Χ.
το σπίτι μου καταστράφηκε στην Πομπηία
σήμερα με μια επίσκεψη εκεί σίγουρα θα το αναγνώριζα

. . . Ο . . .

Στο γυάλινο δωμάτιο δεν κρύβονται
μ' ένα τατουάζ του Τσε Γκεβέρα στο αριστερό στήθος
(που καλυπτει ακόμα και τη ρόγα)
Οι ποιητές που προσπάθησαν να κρυφτούν
στις 2 και 10 το βράδυ
πούλησαν για το χαρτί και το μολύφι
το σώπιο σώμα τους
Στο γυάλινο δωμάτιο δεν κρύβονται γιατί οι χαμένες ευ-
καιρίες
θα μπορούσαν να κερδιθούν χωρίς να ταραχθούν τα ύδατα
Όπως όταν αλλάξεις θέση σ' ένα φθηνό πικιπ και αυτό
εξακολουθεί να παραμορφώνει

χυμένες στα ποτήρια καρτερούνε
 οι λησμονιές γλυκύτατες
 οι χίμαιρες τώρα θα ειπουν το λόγο τους
 και οι άνθρωποι θ' ακούνε
 Κ.Γ. Καρυωτάκης

Περίμενα να είχες πεθάνει,
 Στα αλκολικά γράμματα
 με μυρουδιά παγωμένης ρετσίνας.
 Στα έρημα λούνα παρκ λίγο μετά τη βροχή
 ή στα τσιγκινα υπόστεγα της αγοράς καταμεσήμερο.
 Δε πέθανες, δε πέθανες
 σε είδα οδηγό βυτιοφόρου
 με μάγκικη τραγιάσκα και γρήγορες κινήσεις,
 ανοίγεις την κάνουλα και η πόλη ολόκληρη
 δινόταν στο έλεος της διάχυτης ριτίνης.

Δε πέθανες
 Γιατί γνώριζες πως οι μικρές αρρώστιες του χειμώνα
 με τα σιρόπια και τις κάψουλες γιαιτρεύονται
 αρκει μη σε προλάβει η Άνοιξη σε χειμέρια νάρκη

Όμως όπως πάντα
 οι χίμαιρες δολοφονημένες-ναρκωμένες-βουβές
 επιστρέφουν στη σκοτεινή φωλιά τους.
 (όσο για τα ποτήρια όταν εκρήγνυνται είναι οι δολοφόνοι)

Τον είδες αχθοφόρο και λυπήθηκες
 (μακριά το κακό απ' τη πόρτα μας)
 ίδιο δε θα τον δεις ποτέ.

Η πιο μεγάλη φάρσα.
 είναι φάρσα της όρασης.

Τα αλλόκοτα απογεύματα τον έβλεπες
 Κυριακές ή σπάνια σε εθνικές επετείους
 μπακάλη σε σκοτεινό μπακάλικο.

Χότζα στη μύτη τον μιναρέ.

Τσολιά στο Σύνταγμα.

Όταν ήταν απαραίτητη μια απάντηση όμως
 έλεγες:

Οι ποτοποιοί, οι αχθοφόροι, «οι τοστάδες»
 θέλουν σκονισμένο αέρα
 κι όταν δε τον βρίσκουν
 γλύφουν τη σκόνη των παραθύρων.

σπύρος βλέτσας

τοπίο

Χανώσουν καθώς κατέβαινες τα μεγάλα σκαλοπάτια.
 Τελευταία έμεινε η κορυφή της ομπρέλλας σου.
 Κι εγώ αφημένος στη βροχή, πίσω απ' το περίπτερο,
 δήθεν πως κοίταζα τις εφημερίδες.
 Με σταθερό το βήμα βάδιζες προς το σπίτι σου,
 εγώ δεν ήξερα για που τραβούσα.

υποταγή

Το πρωί μετά τη νύχτα με τους βομβαρδισμούς, η ψυχή
 μου φάντασμα θα τριγυρνάει στα χαλάσματα,
 περιμένοντας μήπως και τηλεφωνήσεις.

διαδρομή

Καθώς περπατούσε στην αγορά στάθηκε σ' ένα καρότσι
 με πειρατικές κασέτες. Διάλεξε μια με ρεμπέτικα, έδωσε
 το κατοστάρικο, την έβαλε με χαρά στην τσέπη του
 παλτού του κι έφυγε.

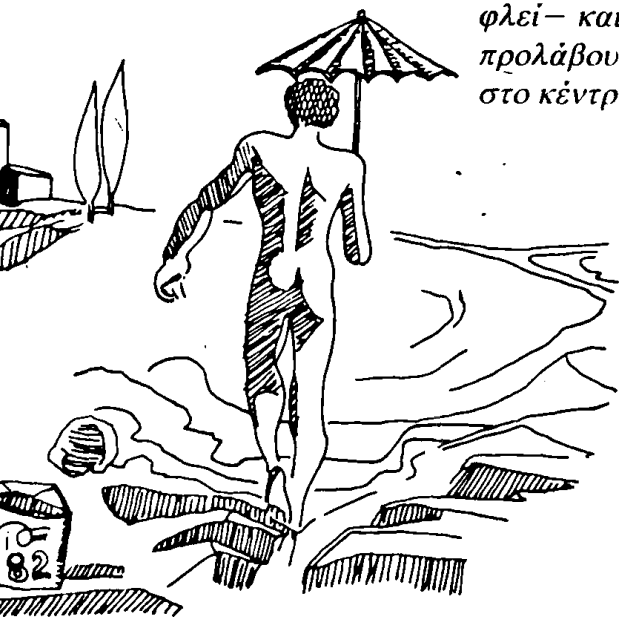
Το βράδυ άκουσε την «πεντάμορφη»,
 στον ύπνο του είδε την αρπαγή της Σεράχ,
 έπειτα ταξίδεψε στην Αραπιά.
 Το άλλο πρωί ξαναβγήκε στην αγορά.

τα παλιά χρεόγραφα

Μόλις μυρίσει η άνοιξη παίρνουν το δρόμο για τα πάρκα νομίζοντας πως εκεί θα εξωφληθούν εκείνοι οι παλιοί λογαριασμοί. Γιατί τώρα πια δεν έχουν τίποτε στις τσέπες τους μονάχα κάτι κιτρινισμένα απ' τον καιρό χρεόγραφα που τρέμουν στα χέρια τους.

Σαν πέσει όμως για τα καλά η νύχτα νοιώθουν πως βρίσκονται στη μέση της ερήμου – κανείς εδώ δεν εξοφλεί – και θα πρέπει να κάνουν γρήγορα αν θέλουν να προλάβουν το τελευταίο αστικό που θα τους φέρει πίσω, στο κέντρον της πόλεως.

οι πλασιέ

Δούλευα κάποτε πλανώδιος πωλητής λευκών ειδών. Βγαίναμε απ' το πρωί στα χωριά του κάμπου και χτυπούσαμε τις πόρτες των κυράδων με λόγια πολλά και ψεύτικα.

Μα ήταν το εμπόρευμά μας ευτελές και το νοικοκυριό τους πλήρες

κι όταν έπεφτε ο ήλιος παίρναμε το δρόμο του γυρισμού, φέρνοντας στον ώμο το βάρος της αζήτητης πραγματείας.

νίκος μάνθος

οι παντρεμένες γυναίκες

1.

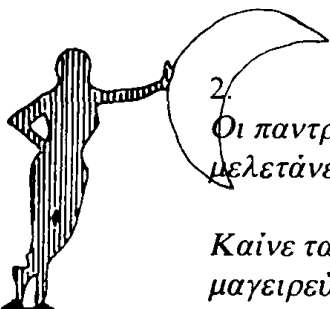
Τις παντρεμένες γυναίκες δες.
 Δες τες που κατακλίζουν τους δρόμους
 Δες τες πως χαμογελούν.
 Δες τη ζεστασιά τους.

Οι παντρεμένες γυναίκες
 κατά βάθος μετανοιώνουν.
 Μα κρύβουν πάντα τα λάθη τους.
 Αρκοούνται
 στα κοπλιμέντα
 στα παράπονα
 στην άνεση
 στην αισθητική χάρη του τύπου.

Υπάρχει πάντως μια ασάφεια
 στο βλέμμα
 και στη κίνηση των χεριών
 που σιγοντάρει
 την έννοια του υποχρεωτικού υπαλλήλου.

Τις παντρεμένες γυναίκες δες
 που πολεμούν να κρατήσουν τις αναμνήσεις.

2.
Οι παντρεμένες γυναίκες
μελετάνε το χαμό μας.

Καίνε τα σπίρτα
μαγειρεύουν φαγητά ανατολίτικα
μαντάρουν κάλτσες
και ζωγραφίζουν στα πλακάκια του μπάνιου
γιαλιστερούς φαλλούς
και οικόσημα βενετικών δόγηδων.

Τις παντρεμένες δεσ τες.
Δες πως σκούζουν τα στρωτά παπούτσια τους
και πως οικειοποιούνται τους μύθους μας.

Οι παντρεμένες γυναίκες λένε πάντα παραμύθια
μα παραμύθια καλά σαν ήθη για γά τους.

3.
Οι παντρεμένες γυναίκες τις κυριακές
βγαίνουν για λόβανα στα οικόπεδά τους
που λουσαίνουν έξω από τη πόλη
των επάρχιακών πόλεων.

Δες τες πως μοιάζουν σα μελέωρα

για το ακτινοβόλο ηλιο να τους γλύφει τις πλάτες.

Οι παντρεμένες γυναίκες
σαν έρθουν στα μεράκια
τραγουδούν το τραγούδι
για τις μεγάλες κωβέντες
και κριτώντας τη μέγα απουσία τους
ρίχνουν τη μα γυροφαλιά μετά την εβλή
μέχρι που τα μάτια να κλείψουν
ένα στα στηθάλασσα για γάρη τους.

Οι παντρεμένες γυναίκες
κάνουν τα ασημένια τους με τη
Δυσπλάρασμα, δυο κοραλλίνα χείλη.

κ. ξ. ταξιάρχης

ερωτικό ντεκουπάζ

Η σχέση
Το κάδρο

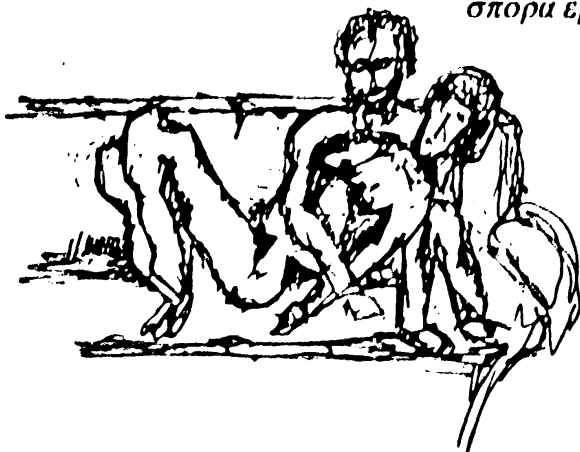
Το κάδρο
Η σχέση.

Το κάδρο!!

Οι αλλοτινοί εραστές κρεμασμένοι
σαν μούμιες από την πλεξούδα
του έρωτά τους.

Και το δελτίο ειδήσεων καταδείχνει
την μεταλλαγή του καιρού από βορειοδυτικά
σε νοτιο-ανατολικά για την
απρόσμενη αποτυχία της σποράς.

Όπως φαίνεται και φέτος δέ θάχουμε
σποριά ερώτων.

φυγή

Με την ηλεκτροπληξία των ερωτικών μας μορίων
χύσαμε την αγάπη μας.

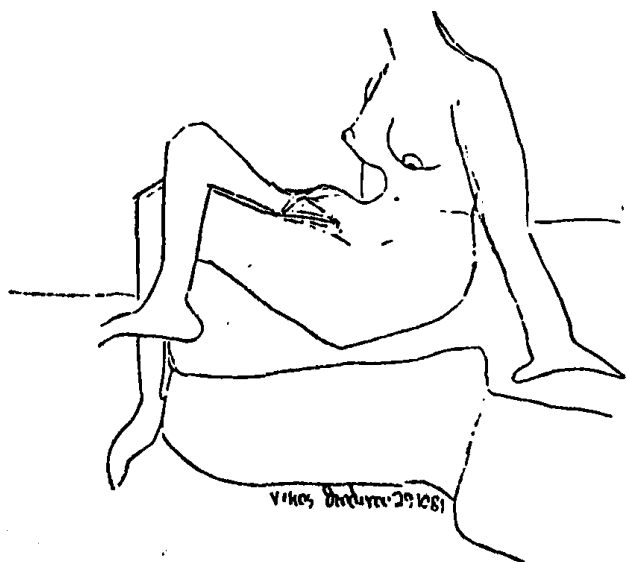

νίκος θεοδώρου

ποιήματα

Περαστικοί κόμητες ταράζουν τη κοιμισμένη λίμνη,
ρυτιδώνουν την επιφάνεια,
χαράζουν τις μνήμες του βυθού.
Το σκοτάδι
κουβάς νερό μπροστά στη σπίθα.
Στις όχθες αναγκαστικοί επισκέπτες,
κεντούν την προίκα της καταστροφής.
Σκῶρπιες ταμπέλλες
αναγγέλουν τον ερχομό του θιάσου,
τον ερχομό της Πολιτικής μέρας.

Δείλι.
Στη κουζίνα η σκούπα ανάποδα.
για να φύγουν οι παρείσακτοι οι ξένοι.
Για να σε δω.

για ένα σχόλιο

Αγαπητή Διάβαση,

Θα ήθελα να απαντήσω στο σχόλιο του συντάκτη σου Ρ.Κ. που δημοσιεύτηκε στο τ. 2 (Γενάρης '83), σσ. 6-7. Φοβάμαι ότι ο συντάκτης σου παρανόησε την τελευταία παράγραφο του κειμένου που κυκλοφόρησα την επομένη της εκδήλωσης για το Δ. Γληνό. Όταν έγραφα ότι «η κακοδαιμονία που μαστίζει τον τόπο τούτο... έχει τις ρίζες της πιο πολύ στην έλλειψη ήθους και λιγότερο... στην ιδεολογία», εννοούσα ότι στον τόπο μας *περισεύει η προσδευτική ιδεολογία αλλά σπανίζουν οι προσδευτικοί άνθρωποι*. Δεν είναι δυνατόν να ξεχνάμε ότι φορέας της ιδεολογίας είναι πάντα ο συγκεκριμένος άνθρωπος. Και όταν ο άνθρωπος αυτός στερείται ήθους, τότε η όποια προσδευτική ιδεολογική θέση του απιωθεί τον κόσμο και λειτουργεί αρνητικά. Ως επιστήμονας και ως δάσκαλος δεν μπορεί παρά να τρέφω θαυμασμό για τους αγώνες του Δ. Γληνού με στόχο το προχώρημα της παιδείας μας. Ο συγκεκριμένος ομιλητής όμως θεώρησε ότι έπρεπε να παγιώσει το ακροατήριό του με ένα παραπλανητικό θέμα. Με άλλα λόγια, χρησιμοποίησε ως πρόσχημα τις απόψεις του Γληνού για τα Λατινικά στην εκπαί-

δευση – που και αυτές εκτέθηκαν με αυθαίρετη επιλογή και χωρίς την απαιτούμενη ιστορική προοπτική – για να χτυπήσει, ανάμεσα στα άλλα, τις προσπάθειες για προώθηση της αντίστοιχης επιστήμης. Συγκεκριμένα, το Α' Πανελλήνιο Συμπόσιο Λατινικών Σπουδών (Γιάννενα, 5-6 Νοεμβρίου 1982· η πρώτη εκδήλωση αυτού του είδους στην Ελλάδα) αξιολογήθηκε από τον ομιλητή ως εκδήλωση με αντιδραστικούς ιδεολογικούς στόχους και κίνητρα. Μια επιστολή μου στο ANTI – *το μοναδικό έντυπο* που ζήτησε την αναθερμάνση των Λατινικών Σπουδών (τ. 238), παραπέμποντας μάλιστα και στα λόγια του Γ. Ψυχάρη ότι ο Βιργίλιος του έμαθε το ωραιότερο πράγμα στον κόσμο, δηλαδή του έμαθε να κλαίει – όπου ενημέρωσα το περιοδικό για το Συμπόσιο, θεωρήθηκε και αυτή ότι εξυτηρητούσε σκοτεινά σχέδια. Τέλος, κατά παράβαση της πιο στοιχειώδους δεοντολογίας, τα κίνητρα και οι στόχοι των Λατινικών χαρακτηρίστηκαν, άμεσα ή έμμεσα, ως αντιδραστικά, ιδιοτελή και συντεχνιακά. Κάτω από αυτές τις συνθήκες θεώρησα ότι οποιοσδήποτε αντίλογος από μέρος μου δεν θα είχε νόημα. Βίβαια, ο διάλογος για τη φυσιογνωμία της εκπαίδευσής μας πρέπει να είναι μόνιμο μέλημα όλων μας. Δυστυχώς όμως, οι αιφνιδιασμοί αυτού του είδους και οι απαράδε-

κτοι χαρακτηρισμοί κόβουν τις γέφυρες του διαλόγου. Έτσι ξαναγυρίζουμε στις αρχικές μου σκέψεις.

Ευχαριστώ

Μ. Πασχάλης

για το άρθρο του Θ. Μπόκαρη Πανεπιστήμιο κρίση α- διέξοδο και αριστερά

για να βρούμε τη διέξοδο
(ή καλή αρχή έκανε ο Θέμης)

Συνήθως όταν γράφεται κάποιο αξιολογικό άρθρο, όπως σ' αυτή τη περίπτωση το άρθρο του Θέμη, ακολουθούν διάφορα κείμενα από μονογράμματα μέχρι συγγράμματα που φιλοδοξούν να επιτρέψουν επιχειρήματα και να στηρίξουν άλλα. Η ιδιαιτερότητα του κειμένου που ακολουθεί έγκειται στο ότι ξεκινάει από μια κατάσταση αποδοχής των γενικών συμπερασμάτων που διατυπώθηκαν ήδη και προσπαθεί να επαναεπιχειρηματολογήσει από μια άλλη οπτική γωνία στηρίζοντας τη διαφοροποίηση μέσα στη γενική συμφωνία. Για να μη χαθεί η ουσία του θέματος στην απειραντισμένη της φιλολογίας το άρθρο περιορίζεται στην εξέταση δύο μονάχα ζητημάτων-κλειδιών του όλου θέματος: στον ρόλο του αστικού πανεπιστημίου και στη μεθόδευση της μάλης για το αυτοδιαχειριζόμενο πανεπιστήμιο.

Θα ήταν μεθοδολογικό λάθος αν η ανάλυση του ρόλου του αστικού πανεπιστημίου κεντράριζε μόνο στο τομέα της υπερδομής δηλαδή στο ότι το πανεπιστήμιο απλά αναπαράγει τη διευθυντική ελίτ ή καλύτερα ότι αναπαράγει τη κυρίαρχη ιδεολογία. Δεν είναι μόνο αυτό. Στη φάση ανάπτυξης του καπιταλισμού που διανύουμε τώρα που σημαδεύεται από την τρίτη βιομηχανική επανάσταση (εισαγωγή στη παραγωγή του αυτοματισμού, της μικροηλεκτρονικής και της πυρηνικής ενέργειας - τα δυο πρώτα έχουν κάνει την εμφανισή τους στην Ελλάδα από καιρό - το κυρίαρχο στοιχείο είναι η προλεταριοποίηση της διανοητικής εργασίας. Με τον όρο «προλεταριοποίηση» βέβαια δεν εννοούμε χαμηλό βιοτικό επίπεδο αλλά τη σχέση του εργαζόμενου με τα μέσα παραγωγής και τις συνέπειές της (αλλοτρίωση, εξειδίκευση κλπ.). Συγκεκριμένα ο νεοκαπιταλισμός με την εισαγωγή της νέας τεχνολογίας στη παραγωγή έδωσε μια ώθηση προς δύο κατευθύνσεις: την ανάγκη για εξειδικευμένη εργατική δύναμη που θα στελεχώσει τη βιομηχανία και τον διαρκώς ογκούμενο κρατικό μηχανισμό και από την άλλη την αποζήτηση από μέρους των μεσαίων τάξεων σπουδών ανωτέρου πανεπιστημιακού επιπέδου σαν μέσο κοινωνικής ανόδου. Το άνοιγμα του πανεπιστη-

μίου σε πλατύτερα λαϊκά στρώματα υπήρξε η συνέπεια μιας αυξημένης ζήτησης όσο και προσφοράς για διανοητική εργατική δύναμη.

Ένα άλλο στοιχείο που πρέπει να παρθεί σοβαρά υπ' όψη είναι η χρηματοδότηση από εταιρείες ή το κράτος προγραμμάτων έρευνας στα πανεπιστήμια.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια πρέπει να αναζητήσουμε τον καινούργιο ρόλο του αστικού πανεπιστημίου. Δεν κατασκευάζει μόνο τη διευθυντική ελίτ. Γίνεται και το ίδιο κομμάτι της παραγωγής. Γίνεται ο φορέας μέσω του οποίου ο καπιταλισμός πετυχαίνει την προλεταριοποίηση της διανοητικής εργασίας αναγκαία προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία του. Η τεχνοκρατική μεταρύθμιση στα πανεπιστήμια πρέπει να ειδωθεί μέσα στο ίδιο πλαίσιο της προσαρμογής τους με τις απαιτήσεις των νεοδιαμορφωμένων παραγωγικών σχέσεων. Εδώ προσδιορίζονται και τα αίτια της φοιτητικής αμφισβήτησης και κατοπινής εξέγερσης με σταθμό σε παγκόσμια κλίμακα το Γαλλικό Μάη. Τοποθετώντας σωστά το θέμα ο Ε. Μαντέλ γράφει: «Η εξειδίκευση, η προλεταριοποίηση και η μηχανοποίηση της διανοητικής εργασίας αποτελούν αντικειμενικές εκδηλώσεις της αυξανόμενης αλλοτρίωσης της εργασίας και οδηγούν αμε-

τάκλητα σε μια αυξανόμενη υποκειμενική συνειδητοποίηση αυτής της αλλοτρίωσης» (Φοιτητές, διανοούμενοι και πάλη των τάξεων, εκδ. ΟΥΤΟΠΙΑ). Αυτή η συλλογιστική αποτελεί το σημείο αφετηρίας για τη ρήξη με το αστικό πανεπιστήμιο που ανοίγει το δρόμο για το αυτοδιαχειριζόμενο πανεπιστήμιο και φτάνει στη κατάργησή του μέσα από την εξαφάνιση του κοινωνικού καταμερισμού της εργασίας σε διανοητική και χειρωνακτική.

Εκείνο βέβαια που μπαίνει τώρα σε πρώτη σειρά είναι η μεθόδευση του αγώνα για να φτάσουμε από την αστική μεταρύθμιση του ΠΑΣΟΚ σε μια μεταβατική κοινωνία κυριαρχίας των εργατικών συμβουλίων όπου και θα πραγματωθεί το αυτοδιαχειριζόμενο πανεπιστήμιο. Το πρόβλημα παρουσιάζεται περισσότερο οξύ κάτω από συνθήκες οπισθοδρόμησης και αποτελμάτωσης του κινήματος (τόσο του φοιτητικού όσο και του εργατικού) όπως τώρα αλλά και της ιδιαιτερότητάς τους λόγω της καπιταλιστικής κρίσης. Η στάση μας απέναντι στο καθεστώς συνδιοίκησης που προωθεί το ΠΑΣΟΚ είναι το αμεσότερο πρόβλημα σε επίπεδο ταχτικής. Είναι αναγκαίο να ξεκαθαρίσουμε ορισμένα θέματα. Είναι δεδομένο ότι δεν δεχόμαστε τη συνδιοίκηση. Από κει και πέρα υπάρχουν δύο επιλογές. Είτε

στήνουμε τα δικά μας όργανα λήψης αποφάσεων οπότε περνάμε σε κατάσταση «δυναμικής εξουσίας» και σε άμεση ρήξη, πράγμα που οπωσδήποτε προϋποθέτει την ύπαρξη ενός δυνατού κινήματος και επαναστατικών συνθηκών που τώρα δεν υπάρχουν είτε συμμετέχουμε στα όργανα της συνδιοίκησης με σκοπό την όξυνση των αντιφάσεων τους που εξ αντικειμένου υπάρχουν. Η παρουσία μας στα όργανα αυτά δεν έχει το χαρακτήρα αποδοχής και νομιμοποίησής τους. Δεν πάμε εκεί για να διαχειριστούμε το θεσμό, μα για να τον αμφισβητήσουμε, να καταργήσουμε στη πράξη τη μυστικότητα των συζητήσεων, να υπερασπίσουμε τις άμεσες και μεταβατικές διεκδικήσεις των φοιτητών και των εργαζομένων, να ξεσκεπάσουμε τη συμβιβαστική στάση των ρεφορμιστών εκπροσώπων και να επεκτείνουμε τη ζύμωση στο επίπεδο των γενικών πολιτικών προβλημάτων κάθε φορά που μας δίνεται η ευκαιρία.

Πρέπει όμως να έχουμε υπ' όψη μας, για να μη πέσουμε στη παγίδα που έστησαν ο Καρίγιο και οι όμοιοί του, ότι όλα τα παραπάνω θα μείνουν ευσεβείς πόθοι αν δεν συνοδεύονται από μία προσπάθεια σύνδεσης με το πλατύτερο εργατικό κίνημα και από μία στρατηγική ρήξη όχι μόνο με τον θεσμό αλλά και με το σύστημα που τον

δημιούργησε.

Και εδώ είναι το κεντρικό σημείο σύγκλισης όσων προαναφέρθηκαν. Η επεξεργασία της ταχτικής συνολικής ρήξης ή πιο ξεκάθαρα η επεξεργασία ενός επαναστατικού προγράμματος που θα κατοχυρώνει ιδεολογικά την ταξική αυτονομία και τη πολιτική ανεξαρτησία της εργατικής τάξης είναι αναγκαία προϋπόθεση για το ξαναζωντάνεμα του κινήματος μέσα κι έξω απ' τα πανεπιστήμια και τη σοσιαλιστική διέξοδο από την κρίση. Όσο έννοιες και όροι του τύπου: «πλάτεμα και βάθεμα των δημοκρατικών θεσμών», «δημοκρατικός δρόμος», «αντιιμπεριαλιστική δημοκρατία», «αντιμονοπωλιακή αστική τάξη» και άλλα φαιδρά μένουν αναπάντητα το κίνημα στην Ελλάδα δεν θα δει άσπρη μέρα. Δυστυχώς για όλους μας το σημείωμα της σύνταξης του «Σπάρτακου» (1ο τεύχος, 1928) διατηρεί ακόμα την επικαιρότητά του: «Στη χώρα μας έλειψε ίσαμε τώρα μια συστηματική προσπάθεια να καλλιεργηθεί η μαρξιστική θεωρία, όχι *δογματικά* παρά σαν όπλο της συνειδητής προλεταριακής πρωτοπορίας, στους πραχτικούς της αγώνες. Λείπει μια επιστημονική καθοδήγηση του επαναστατικού κινήματος. Χωρίς επαναστατική θεωρία η πάλη είναι τυφλή. Η θεωρία δίνει στη πράξη ανώτερη συνείδηση και σωστή κατεύθυνση,

αυτή είναι η επιστημονική μέθοδος για την αποτελεσματική καθοδήγηση της πάλης στους πεζικούς της σκοπούς...»

Ποτέ δεν είναι αργά... ούτε τώρα!!

Κώστας Σ.

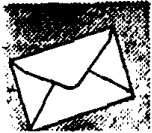
Πανεπιστήμιο-Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει, και έτσι είναι αν έτσι νομίζετε.

Η ανώτατη παιδεία δηλαδή η παιδεία σε υπερθετικό βαθμό, παιδεία ως τα μπουνιά, είναι μια κοινωνική αξία που το λιβανωτό που πέφτει από κάθε πλευρά δεν αφήνει να φανεί ότι έχει αποσυνδεθεί σιγά σιγά από πράγματα που φκειάχνουν το «ανώτατη» μ' άλλα λόγια την ποιότητα.

Η επιταχυνόμενη «διολίσθηση» της ποιότητας του πτυχίου στα κατά κύριο λόγο εξεταστικά κέντρα κατ' ευφημισμό ΑΕΙ ταξικά συμφέρει την κατέχουσα τάξη μια και ενισχύει στην αγορά εργασίας τα πτυχία των ΑΕΙ εξωτερικού και το τελευταίο φρούτο τα μεταπτυχιακά πτυχία που είναι εξ αντικειμένου πιο προσιτά στα παιδιά τους.

Έτσι κραυγές γενικά και αόριστα «ενάντια στην εντατικοποίηση των σπουδών» σύνθημα μηχανιστικά μεταφερμένο από την παραγωγή λες και απ' ότι μαθαίνει κανείς το μονοπωλιακό δρέπει υπεραξία, αποπροσανατόλι-

σαν μερίδα του φοιτητικού κινήματος μέσα στις δοσμένες συνθήκες δηλαδή ποιότητα σπουδών εξαιρετικά πεσμένη.

Είναι γεγονός ότι το Πανεπιστήμιο παίζει σημαντικό ρόλο και στα δυο ζητήματα δηλαδή (Α) στο κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας και (Β) στην παραγωγή-διάδοση γνώσης γύρω από το είναι και το γίνεσθαι σ' όλες τις εκφάνσεις του (κοινωνικοπολιτικός επιστημοτεχνικός).

Παρόλο που έχουν αλληλοσύνδεση το (Β) παρουσιάζει μια σχετική αυτονομία που σημαίνει ότι δεν υπάρχει μια ευθύγραμμη κοινωνική συσχέτιση της γνώσης πράγμα που θα μάς υποχρέωνε να την θεωρήσουμε κυρίαρχη ταξική.

Και να επανέλθω στα ΑΕΙ Ελλάδα 83, ο Νόμος Πλαίσιο δίνει κάποιες δυνατότητες δημοκρατικής δημιουργίας. Η πάλη για ενεργότερη συμμετοχή του Ελληνικού Παν/μίου στην προώθηση της ελληνικής κοινωνίας γίνεται από καλύτερες θέσεις. Μια σειρά θέματα, πρόγραμμα σπουδών, κατευθύνσεις σπουδών, συζητούνται σε σώματα ριζικά διαφορισμένα από τον στενό κύκλο της διευθυντικής ομάδας με τους συντηρητικούς προσανατολισμούς. Οι νέες συνθήκες απαιτούν θέσεις σε μια σειρά προβλήματα που το προοδευτικό κίνημα βρίσκεται απροετοίμαστο.

Η αξία της μεταρρύθμισης και η μακροβιότητά της θα εξαρτηθεί από την ποιότητα της Παν/μιακής γνώσης που θα παράγει και διανέμει. Ο αγώνας θάνατι να συζεύξουμε την δημοκρατική διεύρυνση των Παν/μιακών δομών με την ποιοτική ανύψωση των παρεχομένων σπουδών.

Γ. Δημητρόπουλος

*Πάνω στις απόψεις του Γ
Δημητρόπουλου
ο Θέμης Μπόκαρης
σημειώνει:*

Για τον φίλο Γιάννη θα μπορούσα να πω ότι ισχύει ο στίχος του ποιητή Κατσαρού: «πως παραμένει εν πλήρει συγχύσει αθώς».

*Και βέβαια πως θα ήταν διαφορετικά όταν δεν ενδιαφέρεται για το ποιές είναι οι σχέσεις ανάμεσα στην **καπιταλιστική γνώση και καπιταλιστική εξουσία** δηλ. τις οργανικές πια σχέσεις μεταξύ γνώσης και εξουσίας, μεταξύ διανοητικής εργασίας (γνώση-επιστήμη επενδυμένη στην ιδεολογία) και πολιτικών σχέσεων κυριαρχίας καθώς και ακόμα πιο βαθειά στις παραγωγικές σχέσεις στον ρόλο της επιστήμης για την απομύζηση της υπεραξίας στα πλαίσια του εργασιακού δεσποτισμού.*

Για τον Γιάννη δεν υπάρχει καπιταλιστική γνώση και καπιταλιστική εξουσία αλλά η ουδέτερη και αντικειμενική γνώση-επιστήμη που καμιά

φορά την χρησιμοποιεί όχι σωστά με άρχουσα τάξη, αλλά όμως σήμερα που δεν έχουμε άρχουσα τάξη είναι καλό να αποδεχτούμε το Νόμο-Πλαίσιο στα ΑΕΙ, να γίνουμε και καλύτεροι επιστήμονες για να βοηθήσουμε ΕΜΕΙΣ το λαό. Αλλ' εδώ βέβαια έχει ξεχάσει ότι έχει καταργήσει και την ταξική πάλη επομένως και την μια συνιστώσα του το λαό. Που τελικά γι' αυτό ενδιαφέρεται. (Μας τάπαν και πολλοί άλλοι από καταβολής αστισμού).

Έτσι με τα λεγόμενα του φίλου μου αποδείχεται και πάλι η πανσοφία του πολιτικού στόχου των κρατούντων για να περάσουν τον εκουχρονισμό στα ΑΕΙ. Δηλ. από τη μια να διευρύνουν την κοινωνική κατηγορία των καθηγητών (σημερινό ΔΕΠ) με σκοπό να ενσωματώσουν το μεγαλύτερο ποσοστό του χτεσινού ΕΔΠ και από την άλλη να σπάσουν το φοιτητικό κίνημα και το συνδικαλιστικό κίνημα του ΕΔΠ.

Επομένως δεν θα πρέπει να φαίνεται και παράξενο το γεγονός ότι πρώην ΕΔΠτες (που εκπληρούν όλες τις προϋποθέσεις πρώιμων τεχνοκρατών) να προσπαθήσουν να ξεπεράσουν σε πολιτική αντίληψη και πρακτική τους πρώην καθηγητές τους.

Θέμης Μπόκαρης

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΣΤΙΓΓΡΑΦΕΙΣ (ΚΛΑΣΙΚΟΙ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ)

**ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΘΕΑΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ**

- ΚΑΜΥ, ΛΑΜΠΕΡΤ, Καλιγούλας.
 ΛΟΡΚΑ, ΦΕΔΕΡΙΚΟ, Τα μάγια της πεταλούδας
 και οι φασουλίδες του Κατολιόδρο.
 ΜΠΕΚΕΤ, ΣΑΜΟΥΕΛ, Όλοι εκείνοι που πέφτουν
 και ό οι ώραιες μέρες.
 ΤΟΝΕΣΚΟ, ΕΥΓΕΝΙΟΥ, Αρεδαίος ή πώς να τό ξε-
 φρατωθούμε.
 ΠΙΝΤΕΡ, ΧΑΡΟΑΝΤ, Η συλλογή και ο τραγικός
 ΜΠΡΕΧΤ, ΜΠΕΡΤΟΛΤ, Η Μάνα κουράγιο και τα
 παιδιά της.
 ΒΙΤΡΑΚ, ΡΟΖΕ, Βικτόρ ή τα παιδιά στην Ζευνοία.
 ΖΕΝΕ, ΖΑΝ, Οι νέγροι.
 ΤΚΟΑΝΤΟΝΙ, ΚΑΡΛΟ, Τό καφετίο.
 ΝΑΖΙΜ, ΧΙΚΜΕΤ, Η γελάδα και Υπήρξε ή όχι ο
 Ίδαν Ίδανόβιτς.
 ΑΝΟΥ-ΙΤ, ΖΑΝ, Τόμας Μπέκκετ ή η τιμή του θεού.
 ΜΟΔΙΕΡΟΥ, Ο αρχοντοχωριάτης.
 ΜΙΑΕΡ, ΑΡΘΟΥΡ, Ψηλά από τη γέφυρα και Από
 Δευτέρα σε Δευτέρα.
 ΣΟΥ, ΜΠΕΡΝΑΡΝΤ, Ο άνθρωπος και τα όπλα.
 ΧΑΝΤΚΕ, ΠΕΤΕΡ, Κάσπαρ.
 ΒΑ-ΙΣ, ΠΕΤΕΡ, Ο Τρόσκι εξόριστός.
 ΪΦΕΝ, ΕΡΙΚΟΥ, Οι μνηστήρες του θρόνου.
 ΖΙΡΟΝΤΟΥ, ΖΑΝ, Ο πόλεμος της Τριτίας δεν
 γίνει.
 ΓΚΟΓΚΟΛ, ΝΙΚΟΛΑ-Ι, Παντρολογήματα.
 ΓΚΡΑΣ, ΓΚΥΝΤΕΡ, Κατακλυσμός.
 ΤΚΟΑΝΤΟΝΙ, ΚΑΡΛΟ, Λοκάντιέρα.
 ΜΡΟΖΕΚ, ΣΛΑΒΟΜΙΡ, Έμιγκρέδες.
 ΒΕΓΚΑ, ΛΟΠΕ ΝΤΕ, Φουέντε Όβεχούνα.
 ΪΦΕΝ, ΕΡΙΚΟΥ, Οι θρικόλακες.
 ΜΠΟΥΛΓΚΑΚΟΡ, ΜΙΧΑΗΛ, Η έρυδρά νήσος.
 ΚΙΠΧΑΡΝΤ, ΚΑ-Ι-ΝΑΡ, Τη νύχτα που καθαρίσανε
 τον αρχηγό.
 ΦΙΛΙΠΠΙΟ, ΕΝΤΟΥΑΡΝΤΟ ΝΤΕ, Φιλουμένα Μα-
 τουργάνο.
 ΝΕΣΙΝ, ΑΖΙΖ, Τό θερμό του ταύρου.
 ΣΤΡΙΝΤΜΠΕΡΓΚ, ΛΥΓΟΥΣΤΙΟΥ, Δεσποινίς Τρούλια
 και Η πιο δυνατή.
 ΑΛΜΠΙ, ΕΝΤΟΥΑΡΝΤ, Πούς φοβάται τη Βιστζίνια
 Τούλα.
 ΜΠΡΕΧΤ, ΜΠΕΡΤΟΛΤ, Ο δάσκαλος και ή Έδρα.
 ΠΙΡΑΝΤΕΛΟ, ΛΟΥ-Ι-ΤΖΙ, Απόψε αυτοσχέδιασόμε.
 ΪΦΕΝ, ΕΡΙΚΟΥ, Τζόν Γαθριήλ Μπόρκιμαν.
 Ο'ΝΙΑ, ΕΥΓΕΝΙΟΥ, Ο παγοπάλης έρχεται.
 ΪΦΕΝ, ΕΡΙΚΟΥ, Ένα Γκάμπλερ.
 ΟΥ-Ι-ΛΙΑΜΕ, ΤΕΝΕΣΙ, Ο Όρφέας στον Άδη.
 ΦΟ, ΝΤΑΡΙΟ, Η μεγάλη παντομίμα.
 ΚΑΣΟΝΑ, ΑΛΕΞΑΝΤΡΟ, Τά δέντρα πεδαινούν ό-
 δια.
 ΒΑ-ΙΣ, ΠΕΤΕΡ, Η δολοφονία του Μαρά.
 ΪΦΕΝ, ΕΡΙΚΟΥ, Ένας έχθρος του λαού.
 ΓΚΟΡΚΙ, ΜΑΖΙΜ, Στο θυρό.
 ΦΑΜΙΡΙ, ΝΤΙΕΓΚΟ, Η δική του Χριστού.
 Ο'ΝΙΑ, ΕΥΓΕΝΙΟΥ, Πόδοι κάτω από τίς φτελές.
 ΟΣΜΠΟΡΝ, ΤΖΟΝ, Όργισμένα νιάτα.
 ΪΦΕΝ, ΕΡΙΚΟΥ, Αυτοκράτορας και Γαλιλαίος.
 ΚΑΛΑΝΤΙΟΥΕΛ, ΕΡΣΚΙΝ, Καπνοτόπια.
 ΤΟΝΕΣΚΟ, ΕΥΓΕΝΙΟΥ, Η παίνα και ή δίφα, και ή
 Φαλακρή τραγουδιότητα.

Τά βιβλία αυτά είναι εκλογή από τίς εκδόσεις μας.

ΕΘΝΙΚΗ ΙΔΑΝΝΩΝ